

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til de offentlige

Afgangs- og Aarsprøver

i

Herlufsholms lærde Skole

i Juni og Juli 1886.

- I. Tilbageblik paa Processerne om Herlufsholm 1573—75. Af Overretssagfører Kjer i Aarhus.
 - II. Efterretninger om Skolen og Opdragelsesanstalten i Skoleaaret 1885—86. Af Rektor, Dr. Joh. Forchhammer.
-

NÆSTVED.

Baugs Eukes Bogtrykkeri.

Tilbageblik

paa

Processerne om Herlufsholm 1573—75.

Af Overretssagfører Kjer i Aarhus.

I H. B. Melchiors „Historiske Efterretninger om Herlufsholms Stiftelse“, paany udgivne af A. Leth 1865, p. 55 off. er givet en Fremstilling af de Bestræbelser, som flere af Stifternes Slægt efter Herluf Trolles Død, men til Dels endnu imedens Birgitte Gjõe levede, gjorde paa at kuldkaste disses Værk, de derom udstedte Skjøder og Fundatsen for Stiftelsen. Melchior har øst af gode Kilder, selve de herhen hørende Arkiv-Dokumenter; men har dog ikke altid været heldig i sin Fremstilling, og navnlig har han vistnok i et af de vigtigste Punkter, Forholdet imellem Rettertings Dommene af 20. og 21. Oktober 1575, set forkert.

Efter den Tid, Melchior skrev, har Sagen, saavidt vides, ikkun en Gang været Gjenstand for en mere indgaaende Behandling, idet den afdøde, høit ansete Rets-historiker, Kolderup-Rosenvinge, i 3die Samling af Udvalg af gamle danske Domme, Fortalen XVIII, paany har draget Spørgsmaalet frem. Kolderup-Rosenvinge yttrer her som sin Formodning, eller rettere kun som en Gisning, at den første af de to fornævnte Rettertingsdomme, den af 20. Okt. 1575, „maaske er holdt tilbage, skjøndt afsagt, og at Retten næste Dag har givet en ny Dom, og at kun denne er kommen til offentlig Kundskab og Domsakt derefter bleven udfærdiget“.

Ligeoverfor dette i retshistorisk Henseende mærkelige Resultat turde der vel derfor være Anledning til paany at tage Spørgsmaalet op til Drøftelse, og da Sagen i ethvert Tilfælde for Herlovianere har sin Interesse, skal nedenfor en Fremstilling blive forsøgt væsentlig paa Basis af de allerede i Rosenvinges Samling foreliggende Domme og de øvrige baade af Rosenvinge og Melchior samlede historiske Data.

Som Arvegods efter sin Fader, Mogens Gjõe, fik Birgitte Gjõe — som der staar i Stiftelsens Fundats af 23. Mai 1565, — „Hylleritzholms Gaardt, Guodz oc Bygning, som nu kallis Frederiksborg“. Denne og vistnok ogsaa lidt fra Herluf Trolles Slægt erhvervet Gods bortbyttedes efter Kong Frederik den Andens Ønske med Skovklostret, og Herlufsholm Gaard og Gods var saaledes vistnok i det Væsentlige som mageskiftet med Birgitte Gjøes tidligere Arvegods endnu at anse som saadant. Herluf Trolle og Birgitte Gjõe havde som bekjendt ingen Børn, og naar det var Tilfældet, var Reglen i Lovgivningen i al Fald i det 16de Aarhundrede den, at Husbonden ikke hverken med eller uden Hustruens Samtykke kunde bortgive hendes Arvegods. Skete det alligevel, var Dispositionen vel ikke i og for sig ugyldig; men Hustruens nærmeste Arvinger kunde, naar deres Samtykke til Dispositionen ikke var indhentet, fordre den omstødt. Var Manden død, kunde der endog være Tale om, at Hustruens Arvinger hos Mandens Arvinger søgte Erstatning for det Tab, som saaledes var forvoldt

dem. Anderledes stillede Sagen sig derimod med Enker. En saadan kunde overdrage til Andre sin Jord med næste Frænders Raad, og Birgitte Gjøe stod altsaa efter sin Mands Død ganske anderledes frit i sine Dispositioner.

Fundatsen for Herlufsholm er underskrevet af begge Stifterne den 23de Mai 1565. Det staaar gjentagne Gange udtalt i Fundatsen, at det er med begges fri Villie, at den er kommen i Stand, og derom kan der efter Birgitte Gjoes Iver i hendes Enkestand forat fremme og sikre den engang oprettede Skole heller ikke være nogensomhelst Tvivl. Derimod staaar der i Mod-sætning til, hvad ellers var sædvanligt, ikke i Fundatsen et Ord om, at denne er underskrevet efter de nærmeste Arvingers eller den nærmeste Slægts Raad og Villie. Stifterne frakjende efter den Dag, Fundatsen blev underskrevet, ganske vist baade sig og Arvinger enhver Ret eller Del i Herlufsholm og forbyde i Fundatsen Arvingerne at gjøre nogen Modsigelse eller Forhindring derimod; men noget Samtykke fra disse selv er ikke ommeldt og er temmelig sikkert paa den Tid heller ikke indhentet. Herluf Trolle døde den 25de Juni 1565, altsaa omtrent en Maaned efter Fundatsens Oprettelse. Paa den Tid kan det nu, efter hvad der senere passerede, med Vished siges, at Skolens Existens ikke var sikret. Vel havde Fundatsen faaet kongelig Stadfæstelse; men dette uagtet klæbede der den Hovedmangel ved Dispositionen, at den var foretaget af barnløse Ægtefolk til Dels over Hustruens Arvegods, og uden at hendes Arvingers Samtykke dertil var indhentet. Men ved Siden deraf klæbede der endnu en Mangel af ikke uvæsentlig Betydning ved den hele

Transaktion. Stifterne sige nemlig i Fundatsen, at de selv, saalænge de levede, den Ene efter den Andens dødelige Afgang, vilde forestaa Skolen. Efter Begges Død skulde Rigsraadet beskikke en Adelsmand til Forstander; men selv denne skulde ikke være forpligtet til at gjøre Reguskab for Indtægt og Udgift, hvorimod ganske vist Rigsraadet, naar det mærkede nogen Utroskab hos Forstanderen, kunde gribe ind og afsætte ham. Men ligeoverfor Stifterne selv var ingensomhelst Kontrol etableret, og de stode saaledes efter Fundatsen af 23de Mai 1565 fuldkommen frit i deres Dispositioner, navnlig med Indtægter og Udgifter for Skolen, uden at Nogen der kunde træde hindrende i Veien. Der kan ikke være Spor af Tvivl om, at Stifterne, hvis de begge havde levet og set Skolen i fuld Gang, loyalt vilde have anvendt Indkomsterne til dennes Bedste; men ikke desto mindre var Dispositionen ogsaa af den Grund omtvstelig, at de selv havde forbeholdt sig fri Dispositionsret over Godsets Indtægter og Udgifter. Domssamlingerne fra de Tider vrinde næsten af Exempler paa, at Skjøder udstedes, men at Overdragerne dog selv beholde Eiendommene, saalænge de leve, og der udvikler sig derfor en bestemt Praxis for, at som det hedder „Godset strax skal følge Skjødet“ for at modvirke de hyppig forkastelige Dispositioner, som i saa Henseende ikke sjældent foretoges, og hvorved i ethvert Tilfælde Arvingernes Ret, hvis Dispositionerne opretholdtes, paa det Føleligste kunde blive krænkede. Akterne i denne Sag pege ogsaa gjentagne Gange paa dette Punkt. Rettertings Dommen af 15de Juni 1575 fremhæver det udtrykkelig som en Mangel ved Ordningen af 1565, at Stifterne havde forbeholdt sig selv at raade og regjere

for Godset deres Livstid, og Arvingerne efter Trolle, der i Sagen vare blevne søgte af en af Birgitte Gjøs Arvinger, anerkjende ogsaa selv for Rettertinget, at havde Birgitte Gjõe ikke senere givet Godset ud af Hænderne paa sig og frasagt sig Forstanderskabet for Skolen og Godset, vilde Fundatsen af 23de Mai 1565 „uden Tuill bliffuit røggit“.

Skolen stod saaledes efter Fundatsen af 23de Mai 1565 endnu ingenlunde sikret. Var f. Ex. Birgitte Gjõe afgaaet ved Døden paa den Tid, Herluf Trolle døde, kan der ikke være ret megen Tvivl om, at hendes Arvinger kunde have faaet Fundatsen af 23de Mai 1565 kuldkastet, og efter hvad der senere passerede, at i al Fald nogle af dem ogsaa havde gjort det. Til Held for Stiftelsen levede hun imidlertid længe nok til, at hun kunde faa foretaget saadanne yderligere Dispositioner, at Domstolene paa Basis heraf maatte anerkjende Skolens lovlige Bestaaen, og det skal tjene hende til uvisnelig Ære, at hun ogsaa af al Magt og med en Selvopoffrelse, hvortil man sjelden ser Mage, arbejdede hen herimod.

Det Første, hun foretog sig, var at søge at bevæge sine Arvinger til at samtykke i den trufne Disposition. Det fremgaar i al Fald af Rettertingsdommen af 21de Mai 1573, at nogle af hendes Arvinger havde samtykket i og beseglet den Fundats, hvorved Birgitte Gjõe, Herluf Trolles Efterleverske, havde givet Herlufsholm Gaard og Gods til en evig Skole. Ligeledes berettes det i Rettertingsdommen af 5te Juni 1574, at Fru Helvig Gjõe, Birgittes Søster, havde bevilget og samtykt Fundatsen, og Rettertingsdommen af 25de Februar 1573 omtaler, at Birgitte Gjøs Skjødebrev af Marts 1567 er udstedt med hendes Slægts og Venners Raad.

Men dernæst udstedte Birgitte Gjõe i sin Enkestand et helt nyt Skjøde. Som tidligere ommeldt var hendes Competence hertil nu som Enke ubestridelig, naar det skete med næste Frænders Raad. Rettertingsdommen af 15de Juni 1575 ommelder, at dette nye Skjøde er udstedt for Rettertinget i Kjøbenhavn den 22de Marts 1567, og det ses ogsaa ibl. A. af Akterne i Sagen imellem Skolen og Christoffer Gjõe, at i den kommer Birgitte Gjõe paany personlig til Stede og tilbyder, hvis den af hende tidligere (den 22de Marts 1567) foretagne Skjødning ikke var fyldestgjørende nok, vilde hun paany foretage en saadan. Dette Skjøde af 22de Marts 1567 er Fundamentet for Skolens Ret, forsaavidt angaar Birgitte Gjøes Arvegods, ligesom Fundatsen af 23de Mai 1565 er det, forsaavidt angaar Herluf Trolles Gods.

Endelig foretog Birgitte Gjõe paa samme Tid endnu et Skridt, der ganske sikkert har kostet hende Overvindelse, men som dog som staaende i nøie Forbindelse med Skolens Bestaaen var nødvendigt, og det var, at hun fratraadte Forstanderskabet for Skolen og Raadigheden over dets Gods. Som tidligere ommeldt var dette Offer nødvendigt af Hensyn til Lovgivningens Regler om, at Godset skulde følge Skjødet, og den ædle Kvinde bragte dette Offer. Temmelig sikkert have vi ogsaa her Nøglen til, at Birgitte Gjõe samtidig flyttede bort fra Herlufsholm og tog Ophold i Vandmøllen ved Nestved. Det har næppe været Lyst, der har bevæget Birgitte Gjõe til dette Skridt; men hendes fortsatte Administration af Herlufsholm var et Led iblandt de til Dels berettigede Anker, som hendes Slægt kunde reise og

til Dels ogsaa reiste imod Skolen. Derfor flyttede hun, og hendes afdøde Ægtefælles Broder, Byrge Trolle, overtog Forstanderskabet for Herlufsholm.

Efter at disse Skridt vare gjorte, maa Skolens Bestaaen anses for at have været sikret. For imidlertid at faa Bekræftelse paa Skolens lovlige Bestaaen, for yderligere at sikre, hvad der nu lovlig var funderet, søgte man fra Skolens Side at erhverve endeligt Laasebrev, endelig Stadfæstelsesdom fra Rigets høieste Domstol, Rettertinget, paa Skolens Eiendomsret til Herlufsholm Gaard og Gods. Rimeligvis er man først begyndt herpaa 1572—3; i al Fald ses der intet Spor til nogen retslig Aktion i saa Henseende forinden. At man lod nogle Aar hengaa, efter at Birgitte Gjõe 1567 endelig havde opfyldt Lovgivningens Regler om Overdragelse af den faste Eiendom, kan mulig være begrundet i, at hendes Arvinger først efter nogle Aars Forløb have begyndt for Alvor at røre sig for at søge Skolen kuld-kastet. Dette er imidlertid ikke rimeligt, da man allerede af Hemmingsens Ligtale over Herluf Trolle ser Antydning om denne Utilfredshed. Snarere stod det derimod i Forbindelse med, at Skolens Forsvarere igjennem dennes treaarige uanfægtede Bestaaen havde faaet en bedre processuel Stilling, havde faaet opfyldt Betingelserne for, som det hed, at fange Lavhævd derpaa. Muligt er det jo ogsaa, at man først 1572—3 er kommen i Tanke om at benytte dette endelige Sikrings-Middel.

Forfølgning til Laas er paa Grund af den Række af Formaliteter, der skulde iagttages, og de til Dels lange Varsler, som i saa Henseende skulde gives, et langvarigt Procesmiddel, og det kunde trækkes yder-

ligere ud, naar der under det optraadte forskjellige Modstandere, idet da Stridsspørgsmaalet med hver Enkelt af disse først afgjordes særskilt, forinden endeligt Laasebrev gaves. Blev Modstanden afvist, fortsattes Forfølgningen til Laas; var en saadan bleven anerkjendt som berettiget, var den videre Forfølgning til Laas selvfølgelig derved eo ipso bleven en Umulighed.

Den første Modstander, der optraadte imod Skolen, var Birgitte Gjões Broder, Christoffer Gjøe til Gundersløvholm. I Sagen med ham faldt for Kongens Retterting to Domme, begge den 25de Februar 1573, en vedrørende et Formalitetsspørgsmaal om Retmæssigheden af et Varsels Længde, og efter at dette var afgjort en endelig Dom i Realiteten samme Dag. Ved denne sidste underkjendes Christoffer Gjões Paastand væsentligst med den Motivering, at da Birgitte Gjøe i hendes Enkesæde og Velmagt har skjødet og afhændet, ligesom hun ogsaa tilforn havde gjort det i hendes salige Husbonds levende Live, Herlufsholm Gaard og Gods og det strax afhændet og fra sig antvordet, og derpaa er erhvervet kongelig Stadfæselse, kunde Rettertinget ikke finde noget Tilfælde, hvormed Christoffer Gjøe kunde spille den lovlige Forfølgning til Laas, som attraaedes fra Skolens Side.

Den anden Modstander, der optraadte, var Jørgen Marsvin til Dybek, gift med Birgitte Gjões Søsterdatter. Efter at først et processuelt Spørgsmaal var afgjort imellem ham og Skolen ved Rettertingets Dom af 21de Mai 1573, falder der for Rettertinget Dom i Realiteten imellem de samme Parter den 5te Juni 1574. Ved denne underkjendes ligeledes Marsvins Paastand, idet det særlig accentueres, at han ikke kunde have nogen Ret til at tage Gjenbrev imod Forfølgningen til Laas,

efterdi han ikke paa sin Hustrus Vegne er bleven Fru Birgitte Gjões Arving. Hans Svigermoder, Birgitte Gjões Søster, levede nemlig endnu, og denne havde endog ved sin skriftlige Erklæring, dateret Fredagen efter Dominicam Trinitatis 1566 samtykket i Fundatsen af 23de Mai 1565.

Christoffer Gjøe gaar næppe videre med sit Søgmaal; der vides i al Fald Intet derom. Men Marsvin standser ikke endnu. Direkte ligeoverfor Skolen er Sagen vel endt ved den høieste Domstols Afgjørelse af 5te Juni 1574; men saa prøver han endnu en anden Vei. Han sagsøger Herluf Trolles Arvinger. Marsvin gaar her tilbage til Fundatsen af 23de Mai 1565. Den er udstedt af Trolle og Hustru ogsaa angaaende hendes Arvegods, og da Trolle ikke havde Børn med sin Hustru, kunde der efter Lovgivningen, som tidligere ommeldt, være Tale om Erstatning for Birgitte Gjões Arvinger ligeoverfor Trolles Arvinger, fordi Trolle ved Fundatsen af 23de Mai 1565 havde overskredet sin Ret ved at bortskjøde ogsaa hendes Arvegods. Birgitte Gjøe var imidlertid død den 25de Juli 1574, og Rettertingets Dom i denne Sag falder først den 15de Juni 1575. Ved denne træffes den Afgjørelse, at „dersom Marsvin kan gjøre bevisligt, at han har lidt nogen Skade ved det Skjøde, Herluf Trolle har gjort“ (o: Fundatsen af 23de Mai 1565), „bør Herluf Trolles Arvinger at stande ham derfor til Rette“. Det stod saaledes endnu uafgjort, om der kunde blive tilkjendt Erstatning for Birgitte Gjões Arvinger hos Trolles Arvinger. Men en Mulighed var der jo aabnet ved Dommen derfor. Det var derfor ingen behagelig Situation for Trolles Arvinger, og navnlig kunde det blive farligt, hvis Skolen fik Laasebrev

paa Gaard og Gods, da der saa let fra Birgitte Gjões Arvinger kunde blive fremsat den Paastand, at Laasebrevet var støttet til den Fundats af 23de Mai 1565, som Birgitte Gjões Arvinger ikke uden Grund klagede over. Det var desuden for Trolles Arvinger en saameget ærgerligere Situation, som disse i det Hele ikke havde gjort nogetsomhelst fjendtligt Skridt ligeoverfor Skolen, men loyalt havde bidraget til dennes Fremme. Imidlertid maatte de jo sikre dem om muligt ligeoverfor Gjørnes Erstatningskrav, og helst maatte de se, forinden Laasebrevet gaves, at hindre en saadan Afgjørelse af Forfølgningen til Laas, at der ikke derpaa med Grund kunde reises en Erstatningsfordring imod dem. Ellers maatte de heller foretrække helt at hindre en gunstig Slutning paa Forfølgningen til Laas. Vistnok meget imod deres Ønske ere derfor Trolles Arvinger nu nødte til, delvis i al Fald, at gjøre Front imod Forfølgningen til Laas. Man ser disse nu optræde i Processen med Arild Hvitfeldt som Repræsentant, imedens Skolens Rektor paa Skolens Vegne var Repræsentant for den anden Part i Sagen. I dette Spørgsmaal falder Rettertingets Dom den 20de Oktober 1575. Parterne ere mødte godvillig for Rettertinget, — ikke som i Sagerne med Gjørne efter Gjenbrev og Stævning, — og fra Hvitfeldts Side lægges der ikke Dølgmaal paa, at Anledningen til hans Optræden ene er den fra Marsvin reiste Erstatningsfordring, og at det som Følge af denne er ham magtpaaliggende, „at samme Laas ikke skulde dømmes og sluttet idag efter Herluf Trolles Fundats og Skjøde, efterdi de ere gjorte imod Loven, paa det at han eller hans Medarvinger ikke skulle med Rette herefter lide Tiltale af Jørgen Marsvin paa Herluf Trolles

Vegne for fornævnte Fundats og Skjøde i saa Maade, at fornævnte Jørgen Marsvin ikke skulde kunne med Rette beklage sig eller bevise at have lidt nogen Skade for fornævnte Herluf Trolles Fundats og Skjøde i nogen Maade“. Afgjørelsen ved Dommen af 20de Oktober 1575 bliver derefter den, at „paa saa Meget af Fru B. Gjøes Gods og Eiendom, som fornævnte H. Trolles Skjøde og Fundats paalyder, bør ikke fornævnte Skoles Forstandere at fange Laas paa, efterdi den Fundats og Skjøde er dømt at være gjort imod Loven; men hvis Gods, som findes i samme Skjøde og Fundats at være af H. Trolles eget Gods, det bør fornævnte Albert Oxe og hans Fuldmægtige paa Skolens Vegne at fange Laas paa, efterdi det lovlig er efter Rigens Ret forfulgt til Laas“. Under denne Sag gjorde Skolens Rektor paa Skolens Vegne ogsaa gjældende, at Skolen støttede sig til B. Gjøes eget Opdragelsesbrev, Skjøde og Fundats (o: af 22de Marts 1567). Rettertinget omtaler imidlertid, som det let vil ses, i sin foranførte Konklusion aldeles ikke dette Punkt. Hensigten med ikke at omtale dette, ligesom ogsaa Hensigten med denne hele Dom af 20de Oktober, er imidlertid saa aabenbar, at det næsten synes underligt, at den er bleven misforstaaet. Dommens Mening er nemlig ikke den absolut at udtale, at Skolen ikke kan fange Laas paa B. Gjøes Gods, men kun den, at paa Basis af H. Trolles Skjøde og Fundats af 23de Mai 1565 kan det ikke ske. Ordene i Dommen kunne, navnlig set efter en senere Tids Sprogbrug, misforstaas; men Meningen kan ikke let misforstaas. Det er ikke den i denne Sag optrædende Sagsøger, Arild Hvitfeld, magtpaaliggende absolut at hindre Skolens Laasebrev, men kun at faa det klart konstateret, at

det ikke kan ske og bør ikke ske for B. Gjões Arve-gods' Vedkommende med Skjødet af 23de Mai 1565 som Fundament. Om Laasebrevet saa iøvrigt kan støttes paa et senere Skjøde fra B. Gjõe selv, er Arild Hvitfeldt ikke nogen Modstander af. Blot han og Trolles øvrige Arvinger kunne faa en saadan Afgjørelse, at de senere kunne værge sig imod en Erstatnings Paastand fra B. Gjões Arvinger, er Hensigten naaet.

Dagen efter, den 21de Oktober 1575, falder saa den endelige Dom, hvorved der tildømmes Forstanderen for Skolen Herlufsholm Gaard, Gods og Eiendom, og hvorved der som altid i Dommene om Laas sættes „evindeligt Tielse paa“ i den Sag. At Dommens Udfald maatte blive det, kan ikke undre; det er en naturlig og nødvendig Konsekvens af Stifternes og navnlig Birgitte Gjões omsigtsfulde og ihærdige Bestræbelser for ved ethvert lovligt Middel at sikre Skolen og dens Bestaaen. Derimod er det unægtelig paafaldende, at Fundatsen af 23de Mai 1565 ikke med et Ord er nævnet i Dommen af 21de Oktober 1575. Der gives ved Dommen Laas baade for Herluf Trolles eget Gods og for Birgitte Gjões; men den Fundats, der som tidligere ommeldt er Fundamentet for Skolens Adkomst til Herluf Trolles Arve-gods, citeres ikke. Birgitte Gjões Enkeskjøde og Opdragelses-Brev fremlægges derimod i Vidisser (bekræftede Gjenparter) og citeres vidtløftig i Dommen. Der er næppe Tvivl om, hvad Grunden er hertil — Dommen Dagen forud imellem Herluf Trolles Arvinger og Skolen. Ved den er det allerede slaaet fast, at Skolen bør fange Laas paa Herluf Trolles Gods, og at Fundatsen af 23de Mai 1565 er Fundamentet herfor. Rettetinget har tillige vist Herluf Trolles Arvinger det Hensyn udtrykkelig

at udtale, at paa Basis af Fundatsen af 23de Mai 1565 kan der ikke fanges Laas paa B. Gjøes Arvegods. Derfor gaar man helt denne Fundats forbi i Laasebrevet.

Det vil formentlig let ses, at den her givne Fremstilling af Forholdet imellem de to Domme af 20de og 21de Oktober 1575 ikke uvæsentlig afviger baade fra den af Melchior og den af Rosenvinge givne. Melchior forklarer, at den 20de Oktober taber Skolen Sagen, og Dagen efter vinder den den samme Sag. Rosenvinge formoder, at den ene af Dommene er holdt tilbage, skjøndt han ganske vist maa indrømme, at de begge ere afsagte. Begge Forklaringer ere aabenbart ufyldstgjørende; men til Ære for den datidige Retsvidenskab bør det ogsaa indrømmes, at ingen af dem er nødvendig. Som Sagen havde udviklet sig, vare begge Dommene vistnok ligefrem nødvendige; de tjene som ovenfor vist til at forklare og udfylde hinanden. Man kan overhovedet i denne hele Rettergang være i Tvivl om Rigtigheden af flere juridiske Raisonnements; men forstaaelig er den fuldt ud, uden at man behøver at gjøre Brud paa noget Faktisk deri.

Men har Melchior saaledes end ikke været fuldt heldig i sin Fremstilling af Processen og dens Gang, kan man derimod ganske slutte sig til ham i det Billede, han ud af denne giver af Birgitte Gjøe. Herluf Trolle var allerede død kort efter Fundatsens Oprettelse, og han anede vel næppe, da han døde, de Vanskeligheder, der skulde opstaa. Men han efterlod som Arv til en ædel Hustru at værne om Skolen og sikre dens Bestaaen. Stifterinden tog denne Arv op, og gennemførte Ordningen af Skolens Forhold med en Energi og en Selvopoffrelse, som fortjener den største Anerkjendelse.

Det er unægtelig vemodigt at tænke sig, at Birgitte Gjøe maa have tilbragt megen Tid af sin niaarige Enkestand med at kjæmpe imod hendes egne gridske Slægtninge, og dog er det saa. Men ligesaa vemodigt er det at se, at hun ikke selv kunde forundes den Glæde at se „evindelig Tielse“ sat paa disse Angreb imod den Skole, som hun selv ligesaavel som hendes Ægtefælle omfattede med den største Kjærlighed.

•

Efterretninger

om

Herlufsholms Skole og Opdragelsesanstalt

fra Juni 1885 til Juni 1886,

meddelte af

Joh. Forchhammer.

Examina.

Afgangsexamen i 1885. Den skriftlige Prøve for Dimittenderne og fjerde Klasse afholdtes, som forordnet, den 15de, 16de og 17de Juni over de Opgaver, som Ministeriet havde udsendt; den mundtlige Del af Afgangsprøven afholdtes fra den 25de Juni til den 4de Juli. Meddommere ved Afgangsprøven, beskikkede af Ministeriet, vare: Docent Dr Thomsen i Latin, Græsk, Dansk Stil og Oldnordisk, Docent Dr. J. Petersen i Mathematik og Naturlære, Dr. C. A. Nissen i Engelsk og Tydsk, Overlærer C. Neergaard i Fransk og Adjunkt Elmquist i Historie. — Docent J. Petersen censurerede Mathematik og Adjunkt Glahn Latin i 4de Klasse.

Til Afgangsprøven indstillede sig 10 Disciple, 7 af den sproglig-historiske, 3 af den matematisk-naturvidenskabelige Retning. Fjerde Klasses Examen bestode 15 Disciple. Navnene og de særlige Fagkarakterer ville ses af omstaaende Lister.

Afgangsexamen i Juni og Juli 1885.

Dimittendernes Navne af den sproglig-historiske Retning.	Dansk Stil I.	Dansk Stil II.	Old- nordisk.	Fransk.	Engelsk og * Tydsk.	Historie.	Latin skriftlig.	Latin mundtlig i det Læste.	Latin mundtlig ikke læst.	Græsk.	Naturlære.	Points.	Hoved- karakter.	
Gutzon P. Münster	mg.	mg.	mg +	mg.	*ug .-	mg.	g.	mg +	mg.	mg +	mg.	98	Første.	
August F. Levinsen	mg.	mg .-	mg .-	mg +	mg .-	mg .-	mg.	mg.	g +	mg .-	mg .-	93	Første.	
Henrik A. Madsen	g +	g .-	mg.	mg .-	mg .-	mg +	mg.	mg .-	ug.	mg .-	g .-	92	Første.	
F. Carl C. J. Dragsted	mg .-	mg .-	g +	mg .-	*ug .-	mg .-	g .-	mg +	mg .-	mg .-	ug .-	87	Første.	
Poul C. V. Brohm	g .-	g +	mg.	g +	mg .-	mg .-	g .-	mg +	mg .-	g .-	ug .-	81	Anden.	
Hjalmar V. Nielsen	g +	g .-	mg .-	mg .-	mg .-	mg .-	g .-	mg .-	g .-	g .-	g .-	80	Anden.	
Martinus Møller	mg .-	g +	g +	mg.	g +	g .-	g .-	g .-	mg .-	g +	g .-	64	Anden.	
Dimittendernes Navne af den matematisk- naturvidensk. Retning.	Dansk Stil I.	Dansk Stil II.	Old- nordisk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Arithmetik skriftlig.	Arithmetik mundtlig.	Geometri skriftlig.	Geometri mundtlig.	Mekanisk Physik m. Optik.	Kem. Phys. m. Astron. o. Meteorol.	Points.	Hoved- karakter.
G. U. Frederik J. West	g +	mg .-	mg +	mg +	mg.	mg.	mg .-	mg.	mg +	mg.	mg .-	mg.	97	Første.
Axel A. Mossin	mg .-	mg .-	ug.	mg +	mg .-	ug .-	g +	mg .-	mg .-	g +	mg .-	mg.	94	Første.
P. Uffe L. M. R. S. K. Carstens	mg .-	mg .-	mg.	g .-	mg +	mg .-	mg +	mg +	mg.	mg.	ug .-	ug.	91	Første.

Aarsproven af IV Klasse i Juni og Juli 1885.

N a v n e.	Dansk Stil.	Latin.	Fransk.	Tydsk.	Historie.	Geografi.	Arithmetik skriftlig og mundtlig.	Geometri skriftlig og mundtlig.	Naturhistorie.	Gresk.	Naturlære.	P o i n t s.
Erik Waage	mg.	mg +	mg +	mg +	ug -	ug.	mg -	ug -	mg.	mg -		79
Carl Vallo	sg +	mg.	mg.	mg -	mg +	mg +	ug.	mg.	mg.	sg +		75
Martinus Vahl	sg +	mg -	mg -	sg +	mg +	mg +	mg.	mg +	ug.		mg +	75
Carl Fox Maule	sg +	ug -	mg -	mg -	sg +	sg +	sg +	sg.	ug -		mg.	70
Emil Schebye	sg +	mg +	ug -	sg +	ug.	mg -	mg -	mg -	ug -	tg +		70
Rose Fugl	mg.	sg +	mg -	mg +	sg.	sg.	mg -	mg -	mg -	sg -		66
Charles Meyeren	mg.	sg +	mg -	sg.	sg.	sg -	mg +	mg -	sg -		ug.	62
Johan Sander	mg -	mg -	sg +	mg +	sg +	sg +	sg -	tg.	mg -	sg +		60
Axel Bergh	sg +	sg +	sg +	sg +	sg.	mg.	sg -	sg -	sg +	sg.		58
Frederik Fabricius	sg +	sg +	sg +	sg +	sg.	sg.	sg -	sg -	mg.		mg -	55
Ditlev Lund	sg +	mg -	sg.	sg.	tg -	mg -	mg -	mg -	mg.		mg -	54
Christian Becker	sg +	sg -	mg -	mg -	mg -	mg -	tg +	tg +	sg -	mg -		53
Henrik Fensmark	mg -	sg -	sg -	tg.	sg.	mg +	sg.	sg.	ug.	sg -		52
Emil Qvistgaard	tg.	sg +	sg.	sg -	sg -	mg.	sg +	tg -	tg -	sg.		46
Axel Hallager	sg.	sg.	sg +	sg.	sg +	sg -	tg -	tg -	mg -	mg.		42

Skolens Aarsprøve afholdtes i 1885 med den For-
deling af Fag og Klasser, som findes anført i forrige
Aars Indbydelsesskrift. Efter Aarsprøvens Slutning op-
flyttedes 15 af 5te Klasses 16 Disciple, fra 4de Klasse
11 af 15, fra 3die Klasse 11 af 16, fra 2den Klasse 17
af 19, fra 1ste 15 af 21, fra Forberedelsesklassen 17
af 20.

Halvaarsprøven afholdtes i December. Den var
en fuldstændig Prøve for VI, V og IV Klasses Vedkom-
mende, ordnet som Afgang- og Aarsprøven. I de an-
dre Klasser var Prøven overvejende eller udelukkende
skriftlig.

Lærerpersonalet.

Ved forrige Skoleaars Slutning forlod Adjunkt E.
Petersen Skolen for at overtage en Lærerplads ved
Vejele Latin- og Realskole. Hans Stilling som Syge-
inspektør overtog efter Forstanderens Bestemmelse Ad-
junkt A. Bruun. Under 14de Juli 1885 konstitueredes
Cand. theol. Jens Thomas Carl Huus som Adjunkt og
overtog Inspektionen fra November Maanedes Begyndelse.

Da konstitueret Adjunkt Boye søgte Embedet som
Kateket i Lemvig og i den Anledning ønskede at fra-
træde sin Gjerning paa Herlufsholm ved Udgangen af
Februar Maaned d. A., konstitueredes d. 15de Februar
d. A. Cand. theol. Carl Christian Varming som Ad-
junkt fra 1ste Marts.

Da Adjunkt Bruun blev Sygeinspektør, overtog
Adjunkt Traustedt den øverste Sovesal og Adjunkt

Huus den mellemste; den nederste Sovesal overtog Adjunkt Varming efter Adjunkt Boye.

Da Physikus Dr. Knudsen ønskede at fratræde den Stilling, han i femten Aar havde beklædt som Stiftelsens Læge, blev under 9de Novbr. 1885 praktiserende Læge i Næstved H. V. B. Maag ansat som Stiftelsens Læge fra 1ste Januar 1886.

Disciplene.

Efter den offentlige Prøve i 1885 afgik følgende 10 Studenter herfra til Universitetet: Gutzon Münster, Frederik West, Axel Mossin, August Levinsen, Henrik Madsen, Uffe Carstens, Carl Dragsted, Poul Brohm, Hjalmar Nielsen og Martinus Møller.

Kort før Aarsprøven eller ved Skoleaarets Slutning udgik af IV Klasse Emil Quistgaard og Ditlev Lund med samme Rettigheder som de, der have taget Realafgangsexamen, af III Klasse Oluf Hansen og Gunnar Hoff, af II Klasse Folmer Bachevold og Carl Magnussen, af I Klasse Axel Hermansen, Carl Eltzholtz og Christian Andersen, af Forberedelsesklassen Niels Dahl, Hroar Grundtvig og Axel Bertelsen.

Ved Optagelsesprøven kom 31 nye Disciple til, 2 i III Klasse, 4 i II (af hvilke en senere er flyttet ned i 1ste), 5 i I, 20 i Forberedelsesklassen, saa at Skolen, der ved Mai Maanedes Udgang 1885 talte 117 Disciple (deraf 8 skolesøgende), begyndte det nye Skoleaar med 126 Disciple, deriblandt 11 skolesøgende. I Aarets Løb

ere 2 af de skolesøgende optagne paa selve Opdragelsesanstalten.

I Skoleaaret ere 7 Disciple udgaaede, nemlig Carl Vallø af V Klasse, Julius Schultz og Gustav Jensen af III Klasse, Louis la Cour og Jacob Crawford af II Klasse, Svend Rode af I Klasse og Einar Leth (nyoptagen) af Forberedelsesklassen. — I Skoleaaret er efter Forstanderens Bestemmelse extraordinært optaget en Discipel i III Klasse.

Skolen tæller saaledes ved Maj Maanedes Udgang 120 Disciple (deraf 9 skolesøgende), som her opføres efter den Plads, de indtage i Klasserne efter Gjennemsnitsnummeret i Aarets 8 første Maaneder, IV og V Klasse efter Udfaldet af Halvaarsprøven. Faderens Stand er anført i Parenthes. De nyoptagne Disciple betegnes med *; deres Fødsels-Aar og -Dag ere tilføjede. De skolesøgende Disciples Numere ere satte i firkantet Parenthes.

Dimittenderne.

1. Otto C. Krogh (Gaardeier K., Snesløv).
2. Hans C. Christiansen (afd. Husmand og Væver C.).
3. N. Christian Lunding (Cand. juris L. i Kjøbenhavn).
4. G. Holger Waage (Sognepræst, Provst W., Herlufmagle).
5. K. Valdemar Rosenstand (Distriktslæge R. i Maribo.)
6. Nikolaj J. A. Nicolajsen (Husmand N. i Halsted, Lolland).
- [7]. Einar Forchhammer (Skolens Rektor).
8. Frederik J. H. Olsen (afd. Rektor, Professor O.).
9. M. Julius C. T. Jensen (afd. Skibstømrer J.).
10. Elimar C. Egede (Forpagter E. i Vordingborg).

11. Niels Chr. Hyhn (Amtstuefialbestyrer H. i Kallundborg).
12. Viggo G. Holm (afd. Kapitain i Søetaten H.).
13. Niels P. Ernst (afd. Proprietær E.).
14. Johannes Munck (Sognepræst M., Herlufsholm).
15. Svend Bo Lassen (afd. Overlærer, Cand. theol. L.).

V Klasse.

1. Emil H. Schebye (Landinspektør S. i Maribo).
2. Carl Fox Maule (afd. Proprietær M.).
3. J. Christian Jørgensen (Overlæge J., R. af Db., i Helsingør).
4. Erik H. Waage (Broder til Nr. 4 blandt Dimittenderne).
5. Martin Vahl (Sognepræst, Provst V. i N. Alslev, Falster).
6. Rose D. F. Fugl (Kapitain i Søetaten F., R. af Db., i Kjøbenhavn).
7. Charles F. E. v. Meyeren (Revisionschef v. M. i Kjøbenhavn).
8. Johan C. Sander (Partikulier S., R. af Db., i Kjøbenhavn).
9. Axel Bergh (Overlærer B., Thorshavn).
10. J. H. Christian Becker (Læge B. i Nakskov).
11. J. Frederik Fabricius (Proprietær F., Paradisgaarden, Glostrup).

IV Klasse.

1. Anders R. Hansen (Fyrassistent Mortensen, Stevns Fyr).
2. George D. Helland (Konsul H., R. af Db., i Kjøbenhavn).

3. J. Christian M. Thomsen (Grosserer T. i Kjøbenhavn).
4. Albert V. R. Magius (Forpagter M. paa Elvedgaard, Fyen).
5. Frederik L Moltke (Kammerherre, Amtmand M., R. af Db., Hjørring).
6. Thomas M. Thomsen (Prokurator T. i Næstved).
- [7]. Axel V. Hallager (Godsforvalter H., Herlufsholm).
8. H. V. Emil Stabell (afd. Læge S.).
9. Henrik E. Fensmark (forhv. Byfoged og Syssemand F., Isafjord).
10. Vilhelm Vallø (afd. Overretssagfører V.).
11. Vilhelm M. C. Oxenbøll (Borgmester O , R. af Db., i Stubbekjøbing).
12. Sophus N. Stub (Stationsinspektør S. i Næstved).
13. Otto A. Lütken (Kapitain L., R. af Db., i Kjøbenhavn).

III Klasse.

1. Jørgen E. Jensen (Kapitain og Gaardejer J. i Vonsbæk, Slesvig).
2. Harald Vilstrup (Provst V., Sognepræst i Bjerregrav ved Randers).
3. George F. Krag (Møller K., Svenstrup ved Aalborg).
- [4] Johannes Forchhammer (Broder til Nr. 7 blandt Dimittenderne).
5. Christian F. Philipsen (Skibskapitain P. i Kjøbenhavn).
6. Carl O. Thorsen (Kjøbmand T. i Nakskov).
7. Hans J. Pedersen (Apotheker P. i Kjøbenhavn).
8. Frits C. L. Magius (Broder til Nr. 4 i IV Klasse).
9. C. Valdemar Weeke (Fabrikant W. i Kjøbenhavn).

10. Helge Holst (Sognepræst H. i Førslev).
11. Henry L. E. Wenck (afd. Expeditør W).
12. Axel J. W. Bergen (Kjøbmand B. i Næstved).
- 13*. A. M. Japetus Colding Steenstrup (Prokurator S. i Ærøskjøbing), f. 1. Januar 1870.
14. Gotfred H. S. Hedemark (afd. Bogholder H.).
15. C. Frederik B. Hasselager (Proprietær H., Vilhelmsro ved Fredensborg).
16. Stefan Jørgen H. Hansen (Sagfører H. i Næstved).
17. Holger K. Vilstrup (Sognepræst V. i Barløse, Fyen).
18. L. Victor A. Rosenberg (afd. Bogtrykker R., Greenaa).
19. Thorvald L. Smith (afd. Kjøbmand S.).
- 20*. Vilhelm A. L. Andresen (Skolebestyrer, fhv. Præst A. i Kjøbenhavn), født 30. Septbr. 1870.
- 21*. Hans Peter M. Krarup (Postmester K. i Vordingborg), f. 31. Marts 1871 i Aarup, Skydebjerg Sogn.

II Klasse.

1. A. Edmond Andersen (afd. Skibskapitain A.)
- 2*. Ferdinand V. Bjørn (afd. Kjøbmand B.), f. 21. April 1871 i Holbæk.
3. Peter G. Nielsen (Gaardeier N. i Nørretvede).
4. Axel Fryd (Grosserer F. i Kjøbenhavn).
5. Laurits N. J. Tillge (Fuldmægtig T., Jægerspris).
6. Hannibal F. Kauffmann (afd. Ingeniør K.).
7. Gotfred C. M. Hansen-Thorsen (fhv. Proprietær T. i Kjøbenhavn).
8. F. Viggo Dahl (Sognepræst D., Langebek Præstegaard, Kallehave).
9. Sophus Claussen (Restauratør C., Hobro).
- 10*. Peter Kæstel (Skolelærer K., Tingjællinge ved Fuglebjerg), f. 7. Septbr. 1870 i Stenderup (Sønderjylland).

11. Henrik G. Clausen-Bagge (Forpagter C. B., Sæbyholm, Nakskov).
 12. Henrik A. Falsen (Generalkonsul F., Archangel).
 13. Victor Stabell (Broder til Nr. 8 i IV Klasse).
 14. Holger Rothe (Kontorchef, Cand. juris R. i Kjøbenhavn).
 15. Christian F. K. Voigt (afd. Proprietær V.).
- [16*]. Carl Vett (Grosserer Vett i Kjøbenhavn), f. 25. Septbr. 1871 i Aarhus.

I Klasse.

1. Nicolaj V. F. Møller (Sognepræst M. i Ledøje).
 2. Lars R. Hansen (Gaardmand H. i Aaderup).
 3. Palle Bruun (Commandør i Søetaten B., R. af Db., i Kjøbenhavn).
 4. Michael C. A. Tryde (Kordegne og Lærer T. i Holbæk).
 5. Svend A. Holch (Kjøbmand H. i Præstø).
 6. Frants V. Hansen (Gaardejer H. i Lille-Næstved).
 7. Richard Kjer-Petersen (Bogholder P. i Kjøbenhavn).
 8. Viggo Ritzau (Prokurator R. i Kjøge).
 9. Christian V. Segelcke (afd. Brænderiejer S.).
- [10]. Birger Hoff (Overlærer H., Herlufsholm).
11. Erik Rode (Stiftslæge R., Vallø).
 - 12*. Lars J. Madsen (Gaardmand Petersen), f. 19. Juli 1871 i Dyrlev, Beldringe Sogn.
 - 13*. Vilhelm G. Moltke (Broder til Nr. 5 i IV Kl.), f. 4. Decbr. 1872 i Sæby.
 - 14*. Poul G. Koch (Sognepræt K., Gjerlev Præstegaard ved Frederikssund), f. 10. Decbr. 1872.
 15. F. H. V. Carl I. Barner (Kammerherre, Overtoldinspektør B., R. af Db., Kjøbenhavn).

- 16*. H. Gustav B. Jørgensen (Kjøbmand J.), f. 29. Juli 1873 i Nakskov.
- 17*. Aage G. Schwensen (Fuldmægtig S.), f. 11. Marts 1873 i Nysted.
- [18]. Jørgen E. Forchhammer (Broder til Nr. 7 blandt Dimittenderne).
19. Georg V. Thorsen (Broder til Nr. 6 i III Kl.).
20. Adolf R. B. Hansen (Skovrider H., Næsbyholm).
21. Hakon G. Oppermann (Dyrlæge O., Holstejnborg).
22. Aage C. L. Koppel (Grosserer K., Kjøbenhavn).
23. Bernhard M. Waarsøe (Fuldmægtig W., Maribo).
24. Erhard C. Lützen (Møller L. ved Nakskov).
- 25*. Frederik C. C. Esskildsen (Fuldmægtig i Marine-ministeriet E., Kjøbenhavn), f. 11. Novbr. 1872.

Forberedelsesklassen.

- 1*. Eiler T. L. Schiøler (Vexelmægler S), f. 30. Oktober 1874 i Kjøbenhavn.
- 2*. Rudolf C. Fox-Maule (Broder til Nr. 2 i V Kl.), f. 3. Januar 1875 i Kjøbenhavn.
- 3*. Carl O. Valentiner (Læge V.), f. 24. Decbr. 1873 i Kjøge.
- 4*. Frederik C. J. Reinau (Provst R. i Glumsø), f. 13. Februar 1874 i Frederikshavn.
- [5*] Z. Eyolf Mossin (Adjunkt M. paa Herlufsholm), f. 21. Septbr. 1875 i Næstved.
- 6*. Oluf Arntz (Underbogholder A.), f. 4. Septbr. 1873 i Kjøbenhavn.
- 7*. J. Peter P. Hummelgaard (Grosserer H.), f. 28. Februar 1874 i Kjøbenhavn.
- 8*. Jens M. B. Schilder (afd. Galanterihandler S.), f. 20. August 1874 i Rødby.

- 9*. Hans P. Petersen (Gaardmand P.), f. 6. Marts 1873
i Grimstrup, Næstved Sogn.
- 10*. Aage Bertelsen (Tegnelærer B.), f. 28. Septbr. 1873
i Næstved.
- 11*. Aage H. Schmidt (afd. Cand. magst. S.), f. 1. Ok-
tober 1874 i Christiania, Norge.
- 12*. Christian H. Martensen (Stationsforvalter, Lieute-
nant M. i Holbæk), f. 23. Septbr. 1873 i Vording-
borg.
- [13*]. Herluf Trolle Forchhammer (Broder til Nr. 7 blandt
Dimittenderne), f. 25. Maj 1875 paa Herlufsholm.
- 14*. Peter Frederik Momsen (Proprietær M., R. af D.),
f. 19. Juni 1874 paa Skovlyst, Folding Sogn.
- 15*. Georg M. L. Theill (Postmester, Lieutenant T.),
f. 3. Marts 1872 i Herning.
- 16*. Adam Wind (Skovrider W.), f. 18. August 1874 i
Herlufsholm Sogn.
- 17*. Otto G. Schwensen (Broder til Nr. 17 i I Kl.), f.
22. Juni 1874 i Nysted.
- 18*. Erik Ravnkilde (Byfoged R. i Sæby), f. 21. Septbr.
1874 i Saxkjøbing.
- [19*]. C. C. J. Emil Trepka (Fabrikbestyrer T.), f. 27.
Novbr. 1872 i Markerud, Nettetdals Sogn, Norge.

Det aarlige Kontingent for en Discipel paa Her-
lufsholm er 480 Kroner som Vederlag for Undervisning,
Bolig, Kost, Vask, Belysning og Brændsel, i Sygdoms-
tilfælde Lægehjælp og Medicin (forsaavidt han kan be-
handles paa Herlufsholm).

Nye Disciple optages ikke i Skoleaarets Løb. **An-
meldelser om Aspiranter** til de Pladser, der blive
ledige ved Slutningen af Skoleaaret, indsendes til Stif-

telsens Forstander, Hs. Excell. Gehejmeraad Hall, inden Udgangen af Maj Maaned; foruden Drengens fulde Navn og Fødselsdatum maa deri opgives, hvad han har læst, og hvilken Klasse han forberedes til. Kommer han fra en anden Skole, maa Vidnesbyrd fra denne medfølge. Hvert Aars Oktober Maaned udgiver Skolen en Undervisningsplan for de lavere Klasser, der erholdes hos Skolens Rektor.

Der turde være Anledning til at gjøre Forældre og Værger opmærksomme paa, at Udmeldelser altid maa tilstilles Rektor inden Udgangen af den Maaned, hvori Disciplen skal forlade Skolen; for enhver Discipel, der ikke er udmeldt inden den 1ste i en Maaned, maa denne Maanedes Kontingent betales. Udmeldelser i Juleferien bør altsaa tilstilles Rektor inden December Maanedes Udgang og i Sommerferien inden Juli Maanedes Udgang.

Skolen og Opdragelsesanstalten.

Den 15de Maj 1885 var Sanginspektøren, Hr. Kantor Sonne, paa sin aarlige Inspektionsrejse paa Herlufsholm for at overvære Sangundervisningen.

Den 20de September 1885 afsløredes paa Herlufsholms Kirkegaard det paa Overlærer Leths Grav rejste Mindesmærke i Overværelse af den Afdødes Søstre, Skolens Lærere og Disciple og flere ældre Herlovianere. Pastor Munk holdt Talen, hvorpaa Rektor efter Forstanderens Bemyndigelse paa Skolens Vegne overtog Monumentets Vedligeholdelse.

I Sommeren og Efteraaret 1885 blev det Indre af Herlufsholms Kirke restaureret, navnlig med ny dekorativ Maling. Ved denne Lejlighed blev ligeledes Murværket paa flere Steder undersøgt og udbedret, saaledes ogsaa Fundamentet til den østlige Gavl (Choret), hvor den Hvælving ved Alteret findes, der gjemmer Herluf Trolles og Birgitte Gjøs jordiske Levninger. Ved at borttage nogle Sten ind til denne Hvælving saas det, at Kisterne vare meget brøstfældige, ja Herlufs næsten helt sammensunken. Hs. Excellence Forstanderen bestemte da, at nye Kister skulde forarbejdes, og han satte sig i den Anledning i Forbindelse med det oldnordiske Museum, hvis Direktør, Justitsraad Herbst, med stor Interesse tog sig af Sagen og anviste Inspektør, Dr. phil. H. Petersen og Konservator Steffensen som de Mænd, der bedst kunde lede dette Arbejde. Dr. Petersen og Hr. Steffensen kom til Herlufsholm d. 9de September f. A. og efter en nøie Undersøgelse af Forholdene i Gravhvælvingen afgav de Indberetning til Forstanderen, som efter deres Forslag og under Hr. Steffensens Tilsyn lod forarbejde to stærke Egetræskister, indvendig beklædte med Zink og udvendig med Læder, beslaaede med Metalsøm, saavidt muligt lignende de gamle Kister. Paa Laagene anbragtes to Sølvplader med Herlufs og Birgittes Navne. Den 23de October f. A. lagdes under Ledelse af Lector anatomiae Chiewitz, Dr. Petersen og Konservator Steffensen Herluf Trolles og Birgitte Gjøs jordiske Levninger med hvad der kunde bevares af de oprindelige Kister i de nye, og nedsattes paa den gamle Plads i Hvælvingen under Sarkofagen.

Af Hvælvingen optoges Herluf Trolles Sværd, som,

da den ydre Kiste var sunket sammen, var gledet ned paa Hvælvingens Gulv. Sværdets Od var hensmuldret, men i øvrigt var det vel bevaret og af sjælden Skjønhed. Dette Sværd blev tilligemed Børge Trolles restaureret af Hr. Steffensen, og det bestemtes, at begge Sværd fremtidig skulde opbevares ved Siden af de tvende gamle Rustninger, Herlufs og Børges, som bleve underkastede en gennemgribende Restauration ved kgl. Rustmester Rasmussen og Konservator Steffensen. Ved denne Lejlighed viste det sig, at et Stykke af den ene Fod paa Herlufs Rustning, som manglede, fandtes paa det oldnordiske Museum, hvorfra det velvilligt blev Herlufsholm tilbagegivet. Foruden Rustningerne og Sværdene blev den gamle Gibsbyste i Sakristiet, der antages at være tagen som Dødsmaske af Birgitte (eller Pernille?) Gjøre, undergivet et kyndigt Eftersyn og Restauration; den er maaske den ældste i sin Art i Danmark.

Samtlige disse Mindegenstande bleve, efter af Dr. Petersen at være foreviste og forklarede i det kgl. Oldskriftselskab i Kjøbenhavn, d. 31te Marts d. A. opstillede paa deres Plads i Kirkens Sakristi. Rustningerne og Sværdene, som af Kyndige anses for at høre til de mærkeligste i Norden, ere anbragte i tvende store Spejlglass-Montrer. I Anledning af de nu foretagne, her omhandlede, Restaurationer, har Stiftelsens Forstander overdraget Dr. Henry Petersen at udarbejde en Afhandling om de forskjellige endnu eksisterende Mindesmærker om Herluf Trolle og Birgitte Gjøre og deres nærmeste Slægt.

Herlufsholms Skole er ingen Realskole; naar en Discipel ikke er bestemt til at studere, er hans Plads ikke her.

Undervisningen er beregnet paa fuldstændig Gjen-nemførelse af begge de ved Lov af 1ste April 1871 fastsatte Retninger for den lærde Skole, den mathematisk-naturvidenskabelige og den sproglig-historiske. Skolen bestaar saaledes foruden Forberedelsesklassen af 6 et-aarige Klasser (I—VI). Af de 15 Dimittender har 4, af V Kl. 4, af IV Kl. 5 og af III Klasse, hvor Adskillelsen indtræder, 5 Disciple valgt den mathematisk-naturvidenskabelige Retning.

Gymnastik. Skydning og Svømning øvet som sædvanlig.

Elevantallet paa **Snitteskolen** har i Skoleaaret 1885—86 været i Oktober 33, i November 39, i December 39, i Januar 31, i Februar 29, i Marts 27. De fire Fripladser have været tildelte Disciplene Christian Thomsen, Henrik Fensmark, Gotfred Hedemark og Christian Voigt.

I indeværende Skoleaar have Fagene været fordelt paa følgende Maade:

	Ugentlig.
Rektor Forchhammer Latin i V, Græsk	
i VI Klasse	14 Timer.
Overlærer Kielsen Græsk i V, Latin i III	
og IV	20 —
Overl. Hasselager Historie i VI og V,	
Græsk i IV og III, Latin i I	24 —

	Ugentlig.
Overl. Hoff Dansk, Engelsk og Oldnordisk i VI og V, Tydsk i VI, V, IV og II .	20 Timer.
Adj. Mossin Matematik i IV og III, Natur- lære i VI S og V S, Historie i IV, III og II	22 —
Adj. J. Petersen Naturlære i VI M, V M, Matematik i VI M, V M, II og I, geo- metrisk Tegning i VI M, V M, IV og III	30 —
Adj. Markman Dansk i III, Fransk i II og (med Assistenten) Gymnastik m. m. i alle Klasser	25 —
Adj. Skeby Fransk i VI, V, IV, III og I, Naturlære i IV og III	21 —
Adj. Bruun Latin i VI og I, Tydsk i III, Latin med Matematikerne i VI og V .	19 —
Adj. Traustedt Naturhistorie i hele Skolen, Geografi i IV—II og Fbkl., Regning i Fbkl.	20 —
Konst. Adj. Boye Religion i IV—Fbkl., Tydsk i I og Fbkl., Fransk i Fbkl.*) .	20 —
Konst. Adj. Huus Dansk i IV, II, I og Fbkl., Historie i I og Fbkl., Geografi i I*) .	18 —
Tegnel. Bertelsen Skrivning og Tegning i II—I og Fbkl.	10 —
Organ. Hoffman Sang i hele Skolen . .	4 —

*) Fra 1ste Marts overtog konst. Adjunkt C. Varming Hr. Boyes Timer i Religion i IV—Fbkl., i Tydsk i I og Fbkl. samt Adjunkt Huus' Timer i Dansk i II og I, medens denne overtog Adjunkt Boyes Timer i Fransk i Fbkl.

I Sangundervisningen deltage alle de Disciple, der have Stemme, stemmevis en Time om Ugen; Løverdag Eftermiddag Kl. 5—6 holdes Fællessang.

I særskilte Timer (20 om Ugen) giver Skolens Musiklærer, Organist Hoffman, Undervisning i Instrumentalmusik til de Disciple, der ytre Lyst og Anlæg i denne Retning og tidligere have modtaget Undervisning deri.

Fagenes ugentlige Timetal i de forskjellige Klasser ses af følgende Tabel:

	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.	Fbkl.
Dansk (Oldnordisk)	4	4	2 (1)	2 (1)	2	3	4
Latin	8 (2)	8 (2)	7	7	8	6	—
Græsk	6	6	5	5	—	—	—
Fransk	(1)2(1)	(1)2(1)	2	3	3	4	5
Tydske	2	2	2	2	2	2	4
Engelsk	2	2	—	—	—	—	—
Religion og Bibelhist.	1	1	1	2	2	2	2
Historie	3	3	2	2	2	2	2
Geografi	—	—	2	1	2	2	2
Mathematik og Regning	(8)	(8)	5	5	5	4	4
Naturlære	3 (5)	3 (5)	(2)	(2)	—	—	—
Naturhistorie	—	—	2	1	2	2	2
Skrivning	—	—	—	—	1	2	3
Tegning	(2)	(2)	(2)	(2)	1	1	2
Sang	2	2	2	2	2	2	2
Gymnastik osv.	4	4	4	4	4	4	4
Sum	36.	36.	36.	36.	36.	36.	36.

VI og V have været forenede i Religionstimen hos Pastor Munck, VI M og V M i de 5 Naturlæretimer, 4 Matematiktimer og Timerne i geom. Tegning, IV M og III M i Tegnetimerne.

Over sig t

over Skolens Arbejde fra August 1885 til Juli 1886.

Dansk og Oldnordisk.

VI Kl. Winkel Horns Literaturhistorie. Udførligere er læst Oehlenschlägers og Grundtvigs Periode (Tidsrummet fra Aarhundredets Begyndelse indtil Heiberg). Der opgives: Holberg; Den polit. Kandestøber og Jean de France; Ewald: Rungsteds Lyksaligheder; Wessel: Smeden og Bageren; Oehlenschläger: S. Hansaften-Spil, Helge og Yrsa; Grundtvig: Paaskeliljen og Gorm den Gamle; Hauch: Tycho Brahes Ungdom; Blicher: Messingjens; P. Møller: Revuen; Chr. Winther: Erik og Ellen og Jørgen og Trine; Heiberg: En Sjæl efter Døden; Hertz: Kong Renés Datter; Pal.-Müller: Kalanus; Ploug: Kong Harald og Irlændingen; Molbech: Ambrosius. — Omtrent en halv Snes Timer benyttede til Svensk efter Hammerichs Læsestykker (desuden et Uddrag af Frithiofs Saga). 17 Stile.

Oldnordisk. Wimmers Læseb. S. 41—107; sammes Formlære: Der opgives S. 41—61, 74—107.

V Kl. Lit. Hist. fra Middelalderen til Wessel med Prøver af Forfatterne omtrent som i VI Kl. Særlig dvælet ved Folkeviserne og Holberg; af denne opgives: Erasmus Montanus og Ulysses v. Ithacia. — 17 Stile.

Oldnordisk. Wimmers Læsebog S. 1—35.
Sammes Formlære.

IV Kl. Af den danske Literatur i Tidsrummet 1800—1870 er en Del Værker oplæste, sammenknyttede ved oplysende Bemærkninger af biografisk og kulturhistorisk Art.

To Stile om Maaneden. Med Matematikerne er læst Stykker af Homer, Æschylos, Sofokles, Evripides, Aristofanes og flere græske Forfattere, og derefter er der med Benyttelse af Skolens Samlinger givet et kort Omrids af græsk Kunst og Statsliv.

III Kl. Værker af Holberg, Ewald, Wessel, Heiberg, Hertz, Oehlenschläger o. fl. oplæste og kommenterede. Tillige er af Læreren oplæst udvalgte Stykker af Leonora Christinas „Jammersminde“. En ganske kort Udsigt over den danske Literaturs Historie er givet. Den nordiske Mythologi er gennemgaaet efter Arentzens og Thorsteinssons Bog — 21 Stile.

Med den matematiske Afdeling er læst bl. a. de tolv første Sange af Iliaden i Oversættelse og gennemgaaet Joh. Petersens „Billeder af Livet i Oldtiden“.

II Kl. har skrevet 30 Stile, undertiden Gjenfortælling og Oversættelse fra Tydsk, men mest af beskrivende og fortællende Indhold. Et Par større Digte ere lærte udenad. Iøvrigt ere Timerne brugte til Analyse og til Oplæsning af forskellige Digterværker.

I Kl. Danske Læsestykker, udg. af O. Borchsenius og Fr. Winkel-Horn, ere benyttede til Oplæsning

og Analyse; Bojesens „Dansk Sproglære“ er gennemgaaet med adskillige Tilføjelser, og enkelte Digte ere lærte udenad. Klassen har skrevet omtrent 30 Stile, dels Diktat, dels Gjenfortælling.

Fbkl. Samme Læsebog er benyttet til Oplæsning og Analyse. Efter Bojesens „Dansk Sproglære“ er gennemgaaet Navneord, Stedord og Udsagnsord. Nogle Digte ere lærte udenad efter Læsebogen. I Almindelighed ere 2 Stile om Ugen, dels efter Diktat, dels Gjengivelser af Smaafortællinger, skrevne paa Klassen.

Latin.

VI Kl. Dimittenderne opgive: Ciceros Cato major og Talen pro S. Roscio Amerino, Kap. 1—42, Tacitus' Annaler Stk. 1, 4, 5, 7, 13, 20 og 22 (49 Sider) i Bricka's og Thomsens Udvalg; Horats' Oder 2den og 3dje Bog, Brevenes 1ste Bog, Virg. Æneide 3dje Bog. Statarisk er i Aarets Løb læst Horats' Breve, omtrent 800 Vers af Manns Anthologi, Ciceros Breve i Pio og Fibigers Udvalg, Senecas consol. ad Marciam og det læste af Tacitus; kursorisk Stykker af Sallust, Livius og Cicero i Pio og Fibigers Læsestykker.

Gjennemgaaet Tempus- og Moduslæren i Madvigs Grammatik, Thomsens Antikviteter og Tregders Literaturhistorie, skrevet 1 Version om Ugen.

V Kl. Ciceros Taler pro Sulla og 1. og 2. catilinariske, Livius' 1ste Bog, Virgils Æneide 1ste Bog, Horats' Oder 1ste og 4de Bog, et lille Udvalg af

Manns Anthologi og kursorisk 3dje og 4de catilinariske Taler, Talerne pro Ligario og Dejotaro, Sallusts Jugurtha C. 70—ud, Udvalg af Ciceros Breve (efter Pio og Fibiger). Efter Madvigs Sproglære Formlæren og Kasuslæren. 1 Version om Ugen, skreven paa Klassen*).

- IV Kl. Til Examen opgives 5te Bog af Cæsars galliske Krig, Ciceros Tale for S. Roscius fra Ameria K. 1—30 og 500 Vers af Ovids Metamorphoser efter Blochs Udvalg, Deucalion, Io og Perseus V. 1—180. I Aarets Løb er læst 4de og 5te Bog af Cæsars galliske Krig, Ciceros Tale for S. Roscius Kap. 1—37, 1ste catilinariske Tale og 800 V. af Ovid efter Blochs Udvalg (Verdensaldrene, Deucalion, Io og Perseus). Madvigs forkortede Sproglære. 1 Stil om Ugen.
- III Kl. Cæsars galliske Krig, 6te Bog og Ciceros Tale for S. Roscius fra Ameria K. 15—34; 60 Hexametre lærte udenad. Madvigs forkortede Sproglære, Bøjnings- og Kasuslæren og det vigtigste af Tempus- og Moduslæren. Adskillige Stykker af Forchhammers Stiløvelser. 38 Stile, alle skrevne paa Klassen.
- II Kl. Cornelius Nepos (ved C. Listov), S. 5—28. Madvigs forkortede Sproglære, Bøjningslæren og Kasuslæren. De 24 første Stykker af Forchhammers Stiløvelser. 45 Stile, alle skrevne paa Klassen.

*) Med Mathematikerne af VI og V er læst udvalgte Stykker af Manns Anthologi; en Del af Aaret er anvendt til udførlig at gennemgaa Hovedforfatterne i den lat. Literatur og oplæse Prøver af deres Værker i Oversættelse.

- I Kl. Forchhammers Læsebog til Fablerne og det tilsvarende af Bøjningslæren efter Madvigs Sprog­lære. 40 Stile, alle skrevne paa Klassen.

Græsk.

- VI Kl. Dimittenderne opgive: Odysseens 1ste og 3dje Bog (V. 62—497), Iliadens 1ste, 2den (til V. 484), 3dje (til V. 383), 4de (til V. 422) og 6te (V. 237—529), af Tregders Anthologi ca. 500 Vers; Herodot i Bergs Udvalg S. 1—29, 119—150. Xenophon i Bergs Udvalg S. 35—58; Platons Sokrates' Apologi, Kriton og Thriges Udvalg S. 27—35 og 51—55; Gertzs Udvalg af Lukian: Prometheus og Charon.
- V Kl. Odysseens 6te, 7de og 8de Bog med Forbigaaelse af V. 265—366, Iliadens 1ste og 9de Bog, Bergs Udvalg af Thukydid S. 2—16 og 23—45 med Forbigaaelse af de større Taler; kursorisk Odysseens 3dje, 4de og 5te Bog. Benyttet Tregders Mythologi, Bergs Formlære og Madvigs Syntax.
- IV Kl. Levy og Velschows græske Læsebog S. 71—102. Odysseens 5te Bog V. 262—493 samt 6te Bog. De tre første Kapitler af Tregders Mythologi. Bergs Formlære.
- III Kl. Bergs lille Forskole til Læsning af Græsk og de tilsvarende Afsnit af Bergs Formlære.

Fransk.

- VI Kl. Baruël og Michelsen, Franske Prosastykker, 120 S. Kursorisk: 500 S. Matematikerne have foruden Øvelser i Oversættelse fra Dansk til Fransk tillige gennemgaaet extempore Sicks

Franske Læsestykker III. Pios Sproglære med en Del Forbigaaelser. De Sproglige have skrevet to Stile om Ugen.

- V Kl. Baruël og Michelsen, Franske Prosastykker, 130 S. Kursorisk: 350 S. Pios Sproglære, Ordføjningslæren indtil § 97. 1 Stil om Ugen.
- IV Kl. Af *Udvalgte Stykker* af Baruël og Trier er læst 100 Sider. Kursorisk: 120 Sider. Pios Sproglære, Formlæren.
- III Kl. Af Pios franske Læsebog for Mellemlklasserne er læst 38 Sider. Baruël og Trier, *Udvalgte Stykker*, 52 Sider. Kursorisk: Souvestre, *La fileuse* og *Les boisiers*. Pios Formlære. 1 Stil om Ugen; Michelsens Materialier, 20 Stykker.
- II Kl. Af Pios Læsebog for Mellemlklasserne er læst 63 Sider. Pios Formlære. 1 Stil om Ugen. Michelsens Stiløvelser, 28 Stykker.
- I Kl. Af Pios Lærebog for Begyndere er læst S. 46—60, 77—90. Læsebog for Mellemlklasserne 16 S. Formlærens Skema efter Pio. 1 Stil om Ugen samt 15 Stykker af Michelsens Stiløvelser.
- Fbkl. Af Pios Lærebog for Begyndere er læst Side 1—46 og 61—68 med tilsvarende Formlære. 1 Stil om Ugen.

Tydk.

- VI Kl. Goethes Faust I D., Lenaus Faust, Max Klingers Sturm u. Drang; Jonas Musterstücke S. 1—51 og 83—92, 114—152. Repeteret enkelte Afsnit af Grammatiken. Schillers Spaziergang samt en halv Sned Digte af Kellers Mustersamm-

lung. Kursorisk læst i de fleste Maaneder c. 100 Sider.

- V Kl. P. Heise: *L'Arrabiata*, Th. Storm: *Psyche*, Jonas Musterstücke, 25 Sider; Lenau: *Die Albigenser*, omtrent en Trediedel af Kellers *Mustersammlung*. Af og til *Extemporallæsning*. Kursorisk i de fleste Maaneder c. 100 Sider. Ankjærs *Formlære* repeteret, Simonsens *Syntax* repeteret fra *Konjunktiv*.
- IV Kl. Kapers og Simonsens *Læseb. f. de højere Kl.* (Udg. 1884) S. 188—205, 215—231, 258—322, 336—344; af de poetiske Stykker henved Tre-fjerdedelen. *Extempore* omtrent Halvdelen af *Jungfrau v. Orleans*. Simonsens *Syntax*. Maanedlig opgivet c. 100 Sider *Udenomslæsning*.
- III Kl. Kapers og Simonsens *Læsebog for de højere Klasser* (Udg. 1879) S. 36—52, 67—77, 167—172, 196—246; af den poetiske Del 16 Digte (7 udenad). Kursorisk af Hauffs *Märchen* omtrent 30 Sider maanedlig. Ankjærs *Formlære*.
- II Kl. Kapers *Læsebog for Mellemklasserne* S. 79—128. Repeteret hele Ankjærs *Formlære*.
- I Kl. Kapers *Læsebog for Mellemklasserne* S. 21—29 og 33—71. Kapers *Stiløvelser for Begyndere: Stykkerne* 40—50, 52—62, 64—71 og 75—76 med *Forbigaaelse* af mange *Exemplar*; af og til *Stil*. *Grammatik* efter Ankjærs *Formlære*.
- Fbkl. Listovs *Elementarbog* S. 66—98. Kapers *Læsebog for Mellemklasserne* S. 1—21 og 27—30. Kapers *Stiløvelser for Begyndere: Stykkerne* 1—21 og 23—38, samt enkelte *Exemplar* af 40,

44, 46 og 48; i Gjennemsnit 4 Stile om Maaned-
den. Det vigtigste af Ankjærs Formlære.

Engelsk.

- VI Kl. Der opgives: Listovs Engl. Reader S. 1—75.
Sammes Eng. Læsestykker II Afdel. S. 1—41,
61—73, 85—132.
- V Kl. Listov, The English Reader S. 1—80. 30 af de
danske Stykker. Rosings Grammatik.

Religion.

- VI og V Kl. Gjennemgaaet Mathaei Evangelium Cap.
13—28.
- IV Kl. Lukas' Evangelium gennemgaaet. En kort Over-
sigt over Religionernes Historie. Avgustinus'
Liv er fortalt i et Par Timer. Nogle Afsnit af
Ethikken gennemgaaede efter Martensen og
nogle Oplysninger meddelte om Grundtvig og
den grundtvigske Retning.
- III Kl. Balslevs Katekismus. Assens' mindre Lærebog
i den bibelske Historie.
- II Kl. Assens' mindre Lærebog i den bibelske Historie
S. 120—177 (Bogen ud). Af Balslevs Katekis-
mus: Første, anden og tredje Trosartikel.
Nogle Psalmer.
- I Kl. Balslevs Katekismus: De ti Bud og 1ste Tros-
artikel. Assens' mindre Lærebog i den bibelske
Historie S. 83—127. Nogle Psalmer.
- Fbkl. Assens' mindre Bibelhistorie S. 1—82. Luthers
Katekismus. Nogle Psalmer.

Historie.

- VI Kl. Dimittenterne opgives: Den gamle Historie og

Nordens Historie fra 1397 af efter Thriges Lærebøger. Nordens Historie til 1397 og Verdenshistorien til 1789 efter Blochs Lærebog for Realskoler (med Tilføjelser). Verdenshistorien fra 1789 af efter Blochs Lærebog for de lærde Skoler.

- V Kl. Den gamle Historie efter Thriges mindre Lærebog. Middelalderens Historie efter Blochs Lærebog for Realskoler (med Tilføjelser).
- IV Kl. Efter Blochs Lærebog i Historie til Brug for Realskoler: Den nyere Historie S. 139—229, samt Repetition af Nordens Historie.
- III Kl. Efter Blochs Lærebog: Den nyere Historie S. 1—139.
- II Kl. Blochs Middelalderens Historie S. 95—223 (Bogen ud).
- I Kl. Blochs Oldtidens Historie.
- Fbkl. Efter Blochs „Nordens Historie for Realskoler“: Danmarks Historie og tilsvarende Stykker af Sverrigs og Norges.

Geografi.

- IV Kl. Erslevs Lærebog i den almindelige Geografi (Nr. 2).
- III Kl. Granzows Geografi Nr. 2: Afrika, Amerika, Australien og almindelige Betragtninger.
- II Kl. Samme Lærebog: Asien, Afrika, Amerika og Australien.
- I Kl. Samme Lærebog: Af Sydeuropa den pyrenæiske Halvø, Vesteuropa og Mellemeuropa.
- Fbkl. Samme Lærebog: Nord- og Østeuropa samt af Sydeuropa, Balkanhalvøen og Italien.

Mathematik og Regning.

- VI Kl. Dimittenderne opgive: Julius Petersens Arithmetik og Algebra, Geometri, Trigonometri, analytisk Geometri og Stereometri.
- V Kl. Julius Petersens Stereometri og Trigonometri samt analytisk Geometri til Ellipsen. 4 Hjemmeopgaver om Ugen.
- IV Kl. Steens Algebra: Brudne Exponenter, Logarithmer, exponentielle Ligninger, Rækker og Rentesregning, samt Repetition af Proportioner, Potens, Rod, Decimalbrøk og Ligninger. Petersens Geometri fra Arealer indtil Enden. Hele Bogen er repeteret. Skriftlige Øvelser paa Klassen, men ikke hjemme.
- Til mundtlig Examen opgives: Steens Algebra og Petersens Geometri.
- III Kl. Efter Steens Algebra fra Rod til Potens i udvidet Betydning, dernæst Ligningers Opløsning og Anvendelse. Julius Petersens Geometri fra 75 til Cirkelens Areal med Forbigaaelse af Lige-dannethed. Mange skriftlige Øvelser paa Klassen, men ikke hjemme.
- II Kl. Efter Steens Elementær Arithmetik og Algebra Proportioner, Potens indtil § 10, Rod indtil § 25,₂ samt Ligninger med flere ubekjendte. Petersens Geometri forfra til § 74. Mange skriftlige Øvelser paa Klassen, men ikke hjemme.
- I Kl. Petersens Arithmetik til § 54 og Decimalbrøk.
- Fbkl. Bokkenheusers Regnebog for Mellemlklasserne er benyttet til Indøvelse af Brøkgregning og Reguladetri i hele og brudne Tal. Af og til Hovedregning.

Naturalære.

VI Kl. Den sproglige Afdeling: Schmidts Fysik og Jørgensens Astronomi, med flere Forbigaaelser og Tilføjelser. Til Examen opgives Astronomien og Fysiken i det ved Anordning af 16de Juni 1882 befalede Omfang.

Den math.-naturv. Afd. : Dimittenderne opgive: Den mekaniske Fysik efter Ørsted, Optiken og den kemiske Fysik samt Meteorologien efter Müllers „Grundriss der Fysik“. Af Lysets Interferens er der kun medtaget ganske lidt. Jørgensens Astronomi.

V Kl. Den sproglige Afdeling: Schmidts Fysik S. 1—177. Jørgensens Astronomi indtil Solsystemet.

Den math.-naturv. Afd. : Den kemiske Fysik efter Müllers Grundriss og Jørgensens Astronomi.

IV Kl. Efter Schmidts Naturalære §§ 1—31, 118—150. Dog ere de vanskeligste Ting forbigaaede.

III Kl. Efter Schmidts Naturalære §§ 32—112 med enkelte Forbigaaelser.

Geometrisk Tegning.

VI Kl. Planer, givne ved deres Spor. Skæring mellem Legemer og vilkaarlige Planer.

V Kl. Projektionen af de simpleste Legemer samt deres Skæring med Planer, vinkelrette paa en af Projektionsplanerne.

Naturhistorie.

IV Kl. Lützens Lærebog i Zoologien Nr. 2 med nogle Forbigaaelser. — Strøms Begyndelsesgrundene af Plantelæren med nogle Tilføjelser.

- III Kl. Samme Lærebøger. Zoologi: fra Hvidormene Bogen ud. — Botanik: de enkimbladede og blomsterløse Planter, desuden Læren om Plantens S sammensætning og Liv.
- II Kl. Samme Lærebøger. Zoologi: Leddyrene. — Botanik: de tokimbladede Planter.
- I Kl. Samme Lærebøger: Zoologi: Krybdyrene, Padderne og Fiskene, desuden Mennesket og Indledningen til Hvirveldyrenes Naturhistorie. Botanik: Indledningen og de frikronbladede Planter.
- Fbkl. Lütkens Lærebog i Zoologien Nr. 2. Pattedyrene og Fuglene.

Stipendierne.

For Skoleaaret 1885—86 have

a. **Stiftelsens Gratistpladser** (fuldstændig Fri-tagelse for Kontingent) været tildelte Disciplene Chr. Lunding, N. Nicolaisen, V. Holm, Fr. Olsen, N. C. Hyhn, E. Egede, C. Vallø (for første Halv-aar), E. Schebye (for første Halv-aar), Ch. v. Meyeren, A. Hansen, H. Fensmark og G. Hedemark, samt fra Nytaar Julius Jensen.

b. **de Resenske Gratistpladser** H. C. Christian- sen og O. Krogh.

c. **den Rønnenkampske Gratistplads** (for en Sles- viger) Jørgen Jensen.

d. **Stiftelsens halve Gratistplads** (det aarlige Kontingent 240 Kr.) Julius Jensen (for første Halv-

aar), R. Fugl, A. Bergh, Fr. Moltke, S. Stub, A. Magius, E. Stabell, O. Lütken, G. Krag, Har. Vilstrup, V. Weeke, A. Bergen, Holg. Vilstrup, H. Holst, Fr. Magius, F. Hasselager, J. Schultz, V. Rosenberg, L. la Cour, Edm. Andersen, P. Nielsen, H. Kauffmann, S. Claussen, Chr. Voigt, H. Rothe, L. Tillge, Nic. Møller, Lars Hansen, Frants Hansen, Richard Petersen og Erh. Lützen; fra Nytaar V. Rosenstand, S. B. Lassen og E. Schebye.

Ansøgninger om Gratistpladser for Disciple her i Skolen maa indgives til Stiftelsens Forstander inden hvert Aars 1ste August.

De to **Universitetsstipendier** paa 300 Kroner i tre halvaarlige Portioner have iaar været tillagte Studenterne A. Mossin og U. Carstens.

De to **Meyerske Examens-Præmier**, hver paa 60 Kroner, tilkjendtes for Aaret 1885 Disciplene H. Christiansen og O. Krogh*).

Det **grevelig Moltkeske Skolestipendium** for kgl. Embedsmænds Sønner, 4 Portioner paa 50 Kr. halvaarlig, uddeltes i December Termin 1884 til Disciplene Fr. Moltke, H. Holst, Harald Vilstrup og Joh. Forchhammer.

Det **grevelig Moltkeske Universitetsstipendium** for kgl. Embedsmænds Sønner (200 Kr. halvaarlig, delt i to eller tre Portioner) blev for December Termin 1884 og Juni Termin 1885 tillagt Studenterne Fr. West (en større Portion) og I. Nansen og H. Forchhammer (hver en mindre Portion).

* Desuden tilkjendtes der efter Hovedexamen Discipel Jørgen Jensen en mindre Bogpræmie.

Rejsestipendiets Fond. Beløbet, 75 Kroner 24 Øre, med paaløbende Renter, indestaar i Sparekassen for Næstved og Omegn.

Overlærer Albert Leths Legat har for Aaret 1886 været tillagt Student Vilhelm Halgreen.

Peter Eleon Rosenørns Legat (80 Kr.) har for Aaret 1885 været tildelt Discipel H. Christiansen.

De videnskabelige Samlinger.

I Skoleaaret 1885—86 har den naturhistoriske Samling faaet følgende Tilvæxt:

Ved Kjøb:

Et Marsvin, hvoraf Skelettet allerede er opstillet; Skindet ventes med det første i udstoppet Stand.

En større Samling af udstoppede Fugle, indkjøbte paa Auktionen efter afd. Direktør Fischer:

En alm. Taarnfalk, en lille Taarnfalk, en ung Spurvehøg, en Spurveugle, en Minerva's Ugle, en Tengmalms Ugle, 3 Skov-Hornugleunger, en Grønspætte, 2 Vendehalse, 2 Isfugle, en Natravn, 2 graa Fluesnappere, en broget do., 4 Vindrosler, 3 Solsorter, en Vandstær, en Strandpibelærke, en Havesanger, en Løvsanger, 2 Gransangere, en grøn Sanger, en gulbuget Sanger, 3 Rødstjerte, en færøisk Gjørdesmutte, en Sumpmeise, en Sortmeise, en Halemeise, en Toplærke, en Hedelærke, 2 Snеспurve, en Tornirisk, en Grønsidsken, en Klippedue, 2 kirgiske Steppenhøns (foruden en Skelet af do), en Agerhønekylling, en Vagtel, en ung Urhane, en Urhønekylling, en Rakkelhane, en Fjeldrype (i Sommerdragt), en alm. Brokfugleunge, 2 Pomerantsfugle, en stor Strandpiber, en Vibeunge, 3 Unger i forskjellige Aldere af den almindelige Strandløber, 4 Muddersnepper, 4 sortegraa Klirer, 3

Tinksmed-Klirer, en rødbrun Kobbersneppe, en Skovsneppe, 2 Tredækker-Bekkasiner, 8 dobbelte Bekkasiner af forskellige Aldre og Kjøen, en sort Vandhønekylling, 2 Gravgaaseunger, en hvid Skallesluger, en Unge af den langnæbede Teiste, en Alk, desuden en kalifornisk Vagtel og en Brudeand).

Gjennem Hr. Apotheker Baagøe indkjøbte sammestedsfra 11 udstoppede Fugle, nemlig:

2 brogede Fluesnappere, en Bogfinke, en Kvækerfinke, en brednæbet Kjærløber, en sortegraa Klire, en grønbenet Klire, en plettet Sumphøne, en brednæbet Vandtræder, en Spidsand og en hornet Lappedykker.

En stor og smuk Ægsamling erhvervedes til Skolen med stor Opofrelse og Imødekommenhed fra Hr. Apotheker Baagø's Side, hvorfor herved bringes ham Skolens forbindtligste Tak; ligeledes takkes Hr. Apotheker Sechusen af Kjøbenhavn for den Velvilje og Redebonhed, hvormed han har gjennemgaaet og ordnet bemeldte Samling, som udgjør Halvdelen af afd. Direktør Fischers Samling. Den bestaar af ca. 1200 Exemplarer omfattende ca. 230 forskellige Arter.

Ved Gaver:

En Skade af Discipel Frits Magius.

En Minerva's Ugle af Lærer Lauridsen i Kragelund.

En alm. Fasan af Godsejer Reetz til Fodbygaard.

To Vandrixer af Møller Lützen, som desuden har foræret et Egern.

Forskjellige levende Smaafugle af Apotheker Baagøe og Discipel Anders Hansen.

En Skinkemusling m. m. af Discipel Georg Helland, foruden en Del mindre Bidrag fra forskjellige Sider.

Den **botaniske Have** har modtaget værdifulde Gaver fra Universitetets botaniske Have i Kjøbenhavn (Overgartner Fridrichsen), Landbohøjskolens Have (Docent Hansen og Professor Lange), Gartner Galschiøt paa Lethreborg, Plantør Jakobsen i Hæsede, Adjunkt Zoffmann, Sorø, Adjunkt N. V. Nielsen, Aalborg, Gartner N. Rasmussen, Spillehusene, Gartner Petersen, Næstved, Gartner Sørensen, smstds., Overlærer Kielsen, Godsforvalter Hallager, Prokurator Thomsen o. fl.

Den fysiske Samling er i Aarets Løb forøget med

- 1 Svovlsyreprøver.
- 2 Thermometre.
- 1 Stativ til Metaltraades Glødning.
- 1 elektrisk Jernbane.
- 1 Apparat til roterende Geislerske Rør.
- 1 Jablokoffs Lys.
- 1 Rotationstæller.
- 1 Vaterpas.
- 6 store Kulcylindre til galvaniske Batterier.
- 7 Glas cylindre.
- 1 Noé's Thermosøjle.
- 1 Apparat til spektroskopiske Iagttagelser af Gnister mellem Metaller.
- 8 Gnistrør efter Delachanal og Mermet.
- 3 Geislerske Rør.
- 1 Bremse-Dynamometer.

Forskjellige Stykker Værktøi.

Adskillige Reparationer og Forandringer ere udførte ved ældre Instrumenter.

Bibliotheket er siden Juni Maaned f. A. forøget med følgende Bøger og literære Hjælpemidler; de med † mærkede ere tilsendte Skolen fra Ministeriet; * betegner Gaver fra Private.

Aarbøger for nord. Oldkyndighed og Historie. Forts. Kbh. 1885—86.

† Aarsberetninger og Meddelelser fra det store kgl. Bibliothek. Forts. Kbh. 1885—86.

Aktstykker og Oplysninger til Rigsraadets og Stændermødernes Historie i Kristian IV's Tid, udg. ved K. Erslev. 1. Bd. Kbh. 1883—85.

Audræ, P., Cæciliernes Villa ved den appiske Vej. Kbh. 1885.
Anthologie des poètes français depuis le 15. siècle jusqu' à nos jours. Paris. U. A.

Apostlerne Peters og Judas's Breve. Indledede, overs. og forklarede af F. W. Bugge. Christ. 1885.

„Apostlernes Gjæringer“. Indledet, overs. og forklaret af F. W. Bugge. 1. H. Christ. 1884. Forts.

Arkiv for nordisk Filologi. Forts. Christ. 1885—86.

Barfod, F., Danmarks Historie 1319—1536. 1. H. Kbh. 1885. Forts.

* Beretning om den polytekniske Lærestalt 1884—85. Kbh. 1885.

Bergh, R. S., Undersøgelser om Metamorphosen hos Aulastoma gulo. Kbh. 1885. Tvl.

Beulé, Tibère et l'héritage d'Auguste. Paris 1868.

Bille, C., Skizzer fra England. 1—2. Række. Kbh. 1857—58.

- Bille, C., Breve fra London. Kbh. 1862.
- Biskop O. Laubs Levnet. En Livsskildring i Breve. Samlet og udg. af F. L. Mynster. Første Tidsrum: 1821—1854. Kbh. 1885.
- Borchsenius, O., Fra Fyrreerne. Literære Skizzer. 1—2. Række. Kbh. 1878—1880. 2. Bd.
- , Literære Feuilletoner. Kbh. 1880.
- , To Digtere. Kbh. 1886.
- Børne, L., Gesammelte Schriften. Hamburg 1829—1832. 8 Bd.
- Breve fra H. C. Andersen. Udg. af C. Bille og N. Bøgh. Kbh. 1878. 2 Bd.
- Breve til H. C. Andersen. Udg. af C. Bille og N. Bøgh. Kbh. 1877.
- Bruun, C., Kaj Lykke. Kbh. 1886.
- Bürger, G. A., Sämmtliche Werke. Göttingen 1829. 6 D. i 3 Bd.
- Bætzmann, F., Det norske Statsraad 1814—1884. Kbh. 1885.
- Calderon de la Barca, P., Cyprianus. Drama i tre Akter. Oversat af A. Richter. Kbh. 1885.
- Carlson, F. F., Sveriges historia under Carl 12.s regering. 2. d. Stockh. 1885.
- Danmarks christelige Prædikanters Gjensvar paa Prælaternes Klagemaal 1530. Paa ny udg. af H. F. Rørdam. Kbh. 1885.
- Danske Magazin, 4. R. 6. Bd. 3. H. Kbh. 1886.
- Dansk Kirketidende. Forts. Kbh. 1885—86.
- Danske Kirkelove. Udg. af H. F. Rørdam. 2. Bd. 2. H. Kbh. 1885.
- De apokryfiske evangelier til Ny Testamente. Overs. af H. G. Gregersen. Odense 1886.
- * Delgobe, Ch., Stamtavle over Familien Holberg med tilhørende Legater. Bergen 1884.
- Demosthenes's Olynthiske Taler samt Talen imod Konon. Til Skolebrug udg. og fortolkede af K. Hude. Kbh. 1885.
- Det danske geografiske Selskabs Skrifter. Forts. Kbh. 1885—86. 4.
- Dethlefsen, P., Den alkoholiske Eklampsi. Kbh. 1885.
- Det ny Testamente, overs. af T. Sk. Rørdam. 1. H. Kbh. 1886.
- Deutsche Rundschau. Forts. Berlin 1885—86.
- Diderot, Oeuvres choisies. Paris 1884.
- Dionysi Halicarnasensis Antiquitatum Romanarum quae supersunt ed. C. Jacoby. Vol. 1. Lips. 1885.
- Droysen, G., Allgemeiner historischer Atlas. Ausg. von R. Andree. Bielefeld und Lpz. 1885. Fol.
- Encyclopädie der gesammten musikalischen Wissenschaften. Bearb. von G. Schilling, Fink m. fl. 2. Ausg. Stuttgart 1840—42. 7. Bd.
- Engelsen, E., Undersøgelser over Blodlegemernes Antal, Hæmoglobinmængde og Størrelse. Kbh. 1884.
- En Samling engelske Ord til Udenadslæren. Trykt som Mskr. Kbh. 1885.
- Erslev, K., Danmark-Norges Len og Lensmænd 1596—1660. Kbh. 1885.
- Euclidis Elementa. Ed. J. L. Heiberg. Vol. IV. Lips. 1885.
- Falbe-Hansen, V., og W. Scharling, Danmarks Statistik. Kbh. 1885—86. Forts.
- Feddersen, A., Paa islandsk Grund. Kbh. 1885.
- Feuillet, O., Bellah. Paris 1884.

- Folkevennen. Forts. Chr. 1885—86.
- Færøisk Anthologi, ved V. U. Hammershaimb. 1. H. Kbh. 1886.
- Geibel, E., Gedichte. Stuttg. 1861.
- Generalregister zur Deutschen Rundschau. Band 1—40. Berlin 1885.
- Gjødesen, P. F., Iver Huitfeldt. Kbh. 1885. Tvl. Portræt af Huitfeldt.
- Grant, U. S., Memoiren. Aus dem Engl. von H. Wobeser. Lpz. 1886. Forf. Portr.
- Granzow, F. C., Vort Aarhundrede. Kbh. 1885—86. Slutning.
- Grimm, J. und W., Deutsches Wörterbuch. Lpz. 1885—86. Forts. 4.
- Grundtvig, N. F. S., Poetiske Skrifter. udg. af S. Grundtvig. 6. D. Kbh. 1885.
- Hackländer, F. W., Der Pilgerzug nach Mekka. Stuttg. 1847.
- , Rejse in dem Orient. Stuttg. 1846. 2. Bd. Forf. Portr.
- , Wachtstubenabenteuer. Stuttg. 1845.
- , Märchen. Stuttg. 1843. Tvl.
- , Vier Könige. Stuttg. 1841.
- * Haggerston, J., Catalogue of the books in the central lending department. Newcastle-upon-Tyne 1880.
- Halvorsen, J. B., Norsk Forfatter-Lexicon. Forts. Krist. 1885—86.
- Hansen, P., Illustreret dansk Literaturhistorie. Forts. Kbh. 1885—86.
- Hansen, Th., Fra Frelserens Ungdom. Kbh. 1885.
- Hertel, L., Den nordiske Santhalmission. 7. H. Kbh. 1884.
- Hertz, H., Digte fra forskjellige Perioder. 1—4. Bd. Kbh. 1862—77.
- , Eventyr og Fortællinger. Kbh. 1862.
- , Fra en Udenlandsrejse. Kbh. 1863.
- , Nytaarsgave for 1868. Kbh. 1868.
- , Stemninger og Tilstande. 2. Opl. Kbh. 1839.
- Herzog, J., G. Plitt og A. Hanck, Real-Encyclopädie für protestantische Theologie und Kirche. Forts. Lpz. 1885—86.
- , 7.—15. Bd. Lpz. 1881—85.
- Hess, W., Das Süßwasseraquarium und seine Bewohner. Stuttg. 1886. Fig.
- Hildebrand, H., Sveriges medeltid. Kulturhistorisk skildring. 2. d. II. Stockh. 1886.
- Historisk Arkiv. Forts. Kbh. 1885—86.
- Historisk Maanedsskrift. Forts. Odense 1885—1886.
- * Hofman (Bang), N. E., Moderstamme, Plejemoder, Stedmoder. Aarhus 1885.
- Holm, E., Danmark-Norges indre Historie 1660—1720. 1. D. 1. H. Kbh. 1885. Forts.
- † Indbydelsesskrifter til off. Examener i danske Skoler. 1885.
- † — til off. Examener i norske og svenske Skoler. 1885.
- Jahrbücher für Philologie und Pädagogik. Forts. Lpz. 1885—86.
- für klassische Philologie. Forts. Lpz. 1885—86.
- * Jespersen, O., Kortfattet engelsk Grammatik. Kbh. 1885.
- Jonson, Ben., Works. With a memoir by B. Cornwall. London 1838.

- Jønsson, F., Kritiske Studier over en Del af de ældste norske og islandske Skjaldekvad. Kbh. 1884.
- † Kaarsberg, P. J., Om den emmetiske Ruptur. Kbh. 1885. Fig.
- Kancelliets Brevbøger 1551—1555. I Uddrag udg. ved C. F. Bricka. 1. Halvdel. Kbh. 1885.
- Kalkar, C. H., Livsbilleder af Guds Riges Historie. 4. Saml. Kbh. 1885.
- Key, A., Redogörelse för den hygieniska undersökningen (Läroverkskommitténs betänkande, III). Text og Tabeller. Stockh. 1885. 2 Bd.
- † Kier, J., Bidrag til Bedømmelsen af Mekanoterapiens Betydning i Øjenlægevidenskaben. Kbh. 1885.
- Kierkegaard, S., Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed. Kbh. 1859.
- Kirkehistoriske Samlinger. Forts. Kbh. 1885—86.
- Kjøbenhavns Diplomatarium. Udg. af O. Nielsen. 6. Bd. 2. H. Kbh. 1884. 7. Bd. 1. H. Kbh. 1885.
- Kort Udsigt over det philologisk-historiske Samfunds Virksomhed 1882—1884. Kbh. 1885.
- Kong Christian den fjerdes egenhændige Breve. Udg. ved C. F. Bricka og J. A. Fridericia. 10—11. H. Kbh. 1885.
- Kgl. dansk Hof- og Statskalender for Aaret 1886. Kbh. 1886.
- † Krarup, F. C., Om forholdet mellem det guddommelige og menneskelige i Kristi person. Kbh. 1875.
- Krebs, C., Om Viden og Forventning. Kbh. 1885.
- Kroman, K., Om Maal og Midler for den høiere Skoleundervisning. Kbh. 1886.
- , To populære fysiske Afhandlinger. Kbh. 1885. Fig.
- Lange, C., Om Sindsbevægelser. Kbh. 1885.
- J., Haandbog i den danske Flora. 4. omarb. Udg. 1. H. Kbh. 1886.
- Jul., Sergel og Thorvaldsen. Kbh. 1886. Fig.
- Th., Wesnä. Skildringer og Stemninger fra den russiske Litteratur. Kbh. 1886.
- † Langgaard, C., Studier over den croupøse Pneumoni. Kbh. 1885.
- Lavoix fils, H., Histoire de la musique. Paris 1885. Fig.
- Leclercq, Th., Proverbes dramatiques. Paris 1843. 8 Bd.
- Leonhard, G., Grundzüge der Geognosie und Geologie. 4. Aufl. 1. Lief. Lpz. 1885. Fig.
- Libri memoriales capituli Lundensis. — Lunde Domkapitels Gavebøger og Nekrologium. Paa ny udg. ved C. Weeke. 1. H. Kbh. 1884.
- Ljunggren, G., Svenska dramet intill slutet af 17. århundradet. Lund. Köpenh. 1864.
- Love og Forordninger samt Reskripter m. m. Supplement til den efter Indenrigsministeriets Foranstaltning udgivne Samling. Forts. Kbh. 1885—86.
- Lund, Henriette, Naturforskeren P. W. Lund. En biografisk Skizze. Kbh. 1885. Portr. af Lund.
- Lund, Tr., Danmarks og Norges Historie i Slutningen af 16. Aarh. I. 7. Bog. Kbh. 1886.
- Lütken, O., De Danske paa Schelden (1808—1809). Kbh. 1885.
- Maanedsskrift for den elementære Mathematik. Nr. 1. Januar 1886. 4. Forts.

- Madsen, P., Jobannes' Aabenbaring, indledet og fortolket. I. Indledning. Kbh. 1885.
- Magazin für die neue Historie und Geographie, angelegt von A. F. Büsching. Hamburg und Halle 1773—1788. 22 Bd. 4.
- Martensen, Mindre Skrifter og Taler. Udg. af J. Martensen. Kbh. 1885.
- Matzen, M., Udvikling af M. Luthers lille Katekismus. Kbh. 1885. 2 Bd.
- Meinert, F., Caput scolopendræ. The head of the Scolopendra. Copenh. 1883. 4. Tvl.
- Meissner, K., Kurzgefasste lateinische Synonymik nebst einem Antibarbarus. Lpz. 1884.
- Mignet, Études historiques. 5. éd. Paris 1885.
- Molière, Oeuvres. Éd. Ad. Regnier. T. IX. Paris 1886.
- Monrad, D. G., Et Bidrag til den apostolske Troesbekjendelses Historie. 1. H. Kbh. 1885. Forts.
- Mortillet, G., Le préhistorique, antiquité de l'homme. 2. éd. Paris 1885. Fig.
- Müntz, E., La Renaissance en Italie et en France à l'époque de Charles VIII. Paris 1885. Fig. Tvl.
- Musset, A., Udvalgte prosaiske Skrifter. Slutning. Kbh. 1885.
- * Nielsen, C. V., Linearperspektiven. 35 Tvl. med Tekst. 2. Udg. Kbh. 1884. Fol.
- Nielsen, F., Haandbog i Kirkens Historie. Forts. Kbh. 1885—86.
- Nielsen, O., Kjøbenhavns Historie og Beskrivelse. 2. D. 2. H. Kbh. 1885.
- Nielsen, Z., H. V. Kaalund. Bidrag til en Karakteristik. Kbh. 1886. Portr. af Kaalund.
- Nilsson, S., Skandinavisk Fauna. Lund 1842—58. 4 Bd.
- * Nissen, C. A., Forsøg til en middelnedertysk Syntax. Kbh. 1884.
- Nodier, Ch., Romans. Paris 1840.
- , Nouvelles. Paris 1841.
- , Contes. Paris 1841.
- Nygaard, F., Efterslægtsselskabet og Edv. Storm. Odense 1886.
- Ny gejstlig Stat. Udg. af A. J. Asmussen. Kbh. 1885.
- Nyrop, K., Romanske Mosaiker. Kbh. 1885. Tvl.
- Nørrebo, S., Fremtidens Skole. Kbh. 1885.
- Nørlund, N. J., Sjælelivets harmoniske Udvikling. Kbh. 1885.
- Odhner, C. T., Sveriges politiska historia under Gustaf III.s regering. 1. d. Stockh. 1885.
- P. Ovidii Naso's Breve fra Pontus. Overs. af N. Schyth. Kbh. 1802.
- Paris, G., La Poésie du moyen âge. Paris 1885.
- Pauly, Real-Encyclopädie der classischen Alterthumswissenschaft. 2. Aufl. herausg. von W. S. Teuffel. Stuttg. 1852—64. 6 D. i 8 Bd.
- Petersen, H., Danske gejstlige Sigiller fra Middelalderen. 5. H. Kbh. 1883. Fol. Fig. Tvl.
- Petersen, R., Georg Forster. Kbh. 1885.
- Platons Menon, overs. og oplyst af F. C. Dahl. Kbh. 1885.
- Poulsen, V., Fortællinger af Norges Historie. 1. H. Krist. 1885. Forts.
- Prins, A., Demokratiet og det parlamentariske System. Overs. af N. Schack. Kbh. 1886.
- Quellenbuch zur Geschichte der Neuzeit. Bearb. von M. Schilling. Berlin 1884.

- Reclus, E., Nouvelle géographie universelle. X. L'Afrique septentrionale. Paris 1885. Fig. Tvl.
- Reinhardtstoettner, C., Plantus. Spätere Bearbeitungen plantinischer Lustspiele. Lpz. 1886.
- Revue des deux mondes. Forts. Paris 1885—86.
- Reykjahlots-máldagi. Udg. af Samf. til udgivelse af gammel nordisk litteratur. Kbh. 1885. 4.
- Rolfsen, N., Norske Digtere. En Anthologi. 1. H. Bergen 1886. Tvl.
- Rosenberg, C., Nordboernes Aandsliv fra Oldtiden til vore Dage. 3. Bd. 2. H. Kbh. 1885.
- Rosenberg, E., Die Lyrik des Horaz. Gotha 1883.
- Salmebog for Kirke og Hjem. Et Forslag. Kbh. 1885.
- † Samling af de for Universitetsforholdene gjældende Retsregler. Kbh. 1885. 2 Bd.
- Samling af Kongens Rettertings Domme. Udg. af V. A. Secher. Kbh. 1885. Forts.
- Samlinger til jydsk Historie og Topographie. Forts. Aalborg 1885—86.
- Scharling, H., Christelig Sædelære. 2. D. Kbh. 1886.
- * Scott, W., Waverley; or, 'Tis sixty years since. New-York 1829. 2 Bd.
- Secher, V. A., Om Vitterlighed og Vidnebevis i den ældre danske Proces. Kbh. 1885.
- Selmer, F., Om Endelsen -Løse i nordiske Stednavne. Kbh. 1884. Særtr.
- Serpieri, A., Das elektrische Potential. Aus dem Italien. übertragen von R. Reichenbach. Lpz. 1884. Fig.
- , Die mekanischen, elektrostatischen und elektromagnetischen absoluten Maasse. Aus dem Italien. übertragen von R. Reichenbach. Lpz. 1885.
- Shakspeare, W., Dramatiska Arbeten, öfvers. af C. A. Hagberg. Lund 1847—1851. 12 Bd.
- Shakspeare's Vorschule. Herausg. von L. Tieck. Lpz. 1823—29. 2 Bd.
- Småstykker 4—6, udg. af Samfund til Udgivelse af gammel nordisk Litteratur. Kbh. 1885.
- Sprichwörter der germanischen und romanischen Sprachen, vergleichend zusammengestellt von J. und O. F. Düringsfeld. Lpz. 1872—75. 2 Bd.
- Struck, H. L., og F. Buhl, Hebraisk Grammatik. Kbh. 1885.
- Sundén, D. A., J. Janzon, m. fl., Ordbok öfver svenska språket. 1. H. Stockh. 1885.
- Sørensen, W., Om Lydorganer hos Fiske. Kbh. 1884. Tvl.
- Table d'Anti-logarithmes à huit décimales. Par H. T. Nouv. éd. stéréot. Copenh. 1884.
- Taine, H., Les Origines de la France contemporaine. La Révolution. III. Paris 1885.
- * The Guardian Newspaper. London 1885—86. Føl. Forts.
- Thomsen, V. C., Bidrag til Læren om Fordringsrettighedens Forældelse efter dansk og fremmed Ret. Kbh. 1885.
- Thorsøe, A., Kong Frederik 7.s Regering. Kbh. 1885—86. Forts.
- Thrap, D., Bidrag til den norske Kirkes Historie i det 19. Aarh. 2. H. Krist. 1884.
- Tidsskrift, Botanisk Forts. Kbh. 1885—86.
- , for Mathematik

Tidsskrift for Physik og Chemi	Forts. Kbh. 1885—86.
— , Historisk	— —
— , Nordisk for Filologi	— —
— , Personalhistorisk	— —
— , Theologisk	— —
— , —	— Christ. —
— , Historisk	— —
— , —	— Stockh. —
- * Traustedt, M., *Ascidia simplices* fra det stille Ocean. Kbh. 1885. Tvl.
- * — , (*Spolia atlantica*). Bidrag til Kundskab om Salperne. Kbh. 1885. Tvl.
- Tromholt, S., *Under Nordlysets Straaler*. Skildringer fra Lappernes Land. Kbh. 1885. Fig. Tvl.
- Uhlhorn, G., *De kristne Kærligheds Gjerninger*. Bearb. af C. Obelitz. Kbh. 1884. 2 Bd.
- Uldall, J. F., og J. Helms, *Rødding Herreds Kirker*. Kbh. 1884. Fol. Fig. Tvl.
- Vahl, J., *Missions-Atlas*. 3. H. Kbh. 1885.
- , *Forklaring til 3. Hefte af Missionsatlas (Amerika)*. Kbh. 1885.
- Vejviser for Kjøbenhavn og Frederiksberg for 1886*. Kbh. 1886.
- * *Whitaker's Almanak for 1886*. London 1886.
- Vor Ungdom*. Forts. Kbh. 1885—86.
- Worsaae, J. A., *Optegnelser om Rosenborg-Samlingen 1858—1883*. Kbh. 1886. Tvl.
- Wulff, D. H., *Jens Bang*. 1. H. Aalborg 1885. Forts.
- Zoologia Danica*. Udg. af H. J. Hansen. 4. H. Kbh. 1885. Fol.

Skolens Examina

agtes iaar afholdte i følgende Orden.

Skriftlig Afgangsprøve.

Onsdag den 16de Juni 8—12 Dansk Udarbejdelse (bekj. Stof); 4—8 Version — Beregningsopgave. Torsdag den 17de Juni 8—12 Fransk Stil — Arithmetisk Udarbejdelse; 4—8 Dansk Udarbejdelse (fri Opgave).

Fredag den 18de Juni 8—12 Projektionstegning; 4—8 Geometrisk Udarbejdelse.

Fjerde Klasse, der faar sine Opgaver sendte fra Ministeriet: Onsdag den 16de Juni 8—12 Dansk Udarbejdelse; 4—8 Arithmetisk Udarbejdelse. Torsdag den 17de Juni 8—12 Geometrisk Udarbejdelse; 4—8 Latinsk Stil.

Mundtlig Afgangsprøve, skriftlig og mundtlig Aarsprøve.

Mandag den 21de Juni.

Kl.

8 Dim. Fransk Sk.

Tirsdag den 22de Juni.

Kl.

8 Dim. Engelsk Hf.

Kl.

3 IV Geografi T.

Fredag den 25de Juni.

Kl.

8 Dim. Dansk og Oldnordisk Hf.

Tirsdag den 29de Juni Optagelsesprøve for Aspiranter til anden og tredje Klasse.

Skolens skriftlige Aarsprøve falder i Dagene fra den 30te Juni til 2den Juli.

Torsdag den 1ste Juli.

Kl.

8 Dim. Historie Hs.

Kl.

5 Dim. Tydsk Hf.

Fredag den 2den Juli.

Kl.
8 IV Latin Kl.

Kl.
3 V Fransk Sk.
III Geometri Ms.

Lørdag den 3dje Juli.

Kl.
8 IV Tydsk Hf.
III Græsk Hs.
I Arithmetik P.

Kl.
3 II Geografi T.
I Historie H.
Fbkl. Tydsk V.

Mandag den 5te Juli.

Kl.
8 IV Græsk Hs.
IV og III Naturlære Sk.
III Tydsk Br.

Kl.
3 V Græsk K.
V Matematik P.
III Religion V.
II Tydsk Hf.
Fbkl. Dansk H.

Tirsdag den 6te Juli.

Kl.
8 **Dim.** Latin Br.
IV Historie Ms.

Kl.
4 **Dim.** Latin Br.
3 III Arithmetik Ms.
II Latin Hs.
I Dansk V.

Onsdag den 7de Juli.

Kl.
8 **Dim.** Græsk Fr.
V Historie Hs.
III Naturhist. T.
II Historie Ms.

Kl.
3 V Naturl. Ms. P.
II Religion V.
I Latin Br.
Fbkl. Fransk H.

Torsdag den 8de Juli.

Kl.	Kl.
8 IV Matematik Ms.	5 Dim. Matematik P.
III Fransk Sk.	3 IV Fransk Sk.
II Naturhist T.	I Religion V.
	Fbkl. Geografi T.

Fredag den 9de Juli.

Kl.	Kl.
8 Dim. Naturl. (sprgl.) Ms.	5 Dim. Naturl. (math.) P.
V Latin Fr.	3 II Fransk Mm.
III Geografi T.	I Naturh. T.
	Fbkl. Religion V.

Lørdag den 10de Juli.

Kl.	Kl.
8 V Engelsk, Tydsk Hf.	3 II Arithmetik P.
III Historie Ms.	I Tydsk V.
I Geografi H.	Fbkl. Naturhist. T.

Mandag den 12te Juli.

Kl.	Kl.
8 II Geometri P.	3 V Oldnordisk, Dansk Hf.
1 Fransk Sk.	IV Naturhist. T.
Fbkl. Historie H.	III Latin K.

Tirsdag den 13de Juli bekjendtgjøres Udfaldet af Censuren for samtlige Klasser, hvorefter Sommerferien tager sin Begyndelse Kl. 6.

Onsdag den 14de Juli bliver Prøve af Aspiranter til første og Forberedelsesklassen.

Onsdag den 18de August Kl. 12 maa de nyoptagne Disciple være paa Herlufsholm. De ældre Di-

sciple give Møde inden Kl. 9 Aften. Torsdag den 19de August til sædvanlig Tid begynder Undervisningen i det nye Skoleaar.

Til at overvære de mundtlige Prøver indbydes Disciplenes Forældre og Værger, saavel som Enhver, der har Interesse for Skolen og dens Gjerning.

Joh. Forchhammer.

